

Kanada

Canada

Kanada

Canada

Kanada zászlaja

Kanada címere

Nemzeti mottó: „A Mari Usque Ad Mare” - Tengerőtől tengerig

Nemzeti himnusz: O Canada

Királyi himnusz: God Save the Queen

Fővárosa:	Ottawa
Államforma:	alkotmányos monarchia
Uralkodó:	II. Erzsébet „kanadai királynő“
Miniszterelnök:	Stephen Harper
Hivatalos nyelv:	angol, francia
Népsűrűség:	3,2 fő/km ²
Népesség:	32 822 400 (2007)
Terület:	9 984 670 km ²
Víz területe (%):	8,92 %
Pénznem	Kanadai dollár (CAD)
Nemzetközi gépkocsijel:	CDN
Vallás:	római katolikus, protestáns, ateista, egyéb
Hívószám:	1
Internet TLD:	.ca

Általános adatok

Kanada (angolul és franciául *Canada*, ejtése angolul [kænədə], franciául [kanada]) területe alapján Oroszország után a világ második legnagyobb országa. Fővárosa Ottawa, legnépesebb városa Torontó. Politikai berendezkedése alapján alkotmányos monarchia. A jelenlegi államfő II. Erzsébet, a „Kanada Királynője“ cím birtokosa, a jelenlegi miniszterelnök pedig Stephen Harper, aki 2006 eleje óta van hatalmon. Kanada hivatalosan is kétnyelvű állam: az angol és a francia is hivatalos nyelv az országban.

Az ország nevének eredete

A Kanada név a Szent Lőrinc-folyónál beszélt irokéz „*kanata*“ szóból ered, melynek jelentése falu, település. 1535-ben a mai Québec város helyén élő őslakosok ezt a szót használták Jacques Cartier, francia felfedező eligazítására Stadacona falu irányába. Később pedig maga a felfedező használta a Canada szót nem csak a falura való hivatkozásként, de a Donnacona (Stadacona törzsfője) által uralt egész területre is. Ezért tekintik Cartiert Kanada névadójának. Az európai könyvek és térképek 1545-től kezdték Canadaként emlegetni ezt a területet.

Földrajz

Kanada az észak-amerikai kontinens nagy részét elfoglaló ország. Óriási területet tölt ki a tőle nyugatra levő Csendes-óceán, a keletre elhelyezkedő Atlanti-óceán, az északi Jeges-tenger, a

délre levő Amerikai Egyesült Államok, az észak-nyugatra elhelyezkedő Alaszka, valamint az északkeletre található Grönland között. Az ország jelmondata is erre utal: „Tengertől tengerig”.

9 984 670 km²-es területével, melyből 9 093 507 km² szárazföld és 891 163 km² víz, Kanada a második legnagyobb területű ország Oroszország után.

Kanada térképe

Domborzat

Nyugaton síkságok és a Kordillerák, északon a Kanadai-pajzs található, amely a Föld egyik legrégebbi szárazulata számtalan tóval és folyóval a felszínén, keleten pedig az Appalache-hegység nyúlik be Kanada területére. A pajzstól keletre fekszik a Labrador-félsziget, az ország legkeletibb része. A kontinens északi végénél hatalmas szigetvilág kezdődik.

Kanada domborzati térképe

Kanada legismertebb hegységei és tájtípusai

- az Appalache-hegység
- a Sziklás-hegység
- a kanadai sarkvidék
- a kanadai préri

A Sziklás – hegység

Préri Manitobában, amely főleg síkvidék

Vízrajz

Kanada hatalmas vízkészletekkel rendelkezik. Folyói a világ vízkészletének közel 9%-át teszik ki, továbbá itt található a Föld tavainak több mint fele és a világ mocsarainak negyede. A folyók és tavak városalapítás szempontjából igen kedveltek voltak, hiszen szinte mindegyik nagyváros víz közelében épült. Kanada büszkélkedhet a harmadik legnagyobb kiterjedésű gleccserrel is.

Fő folyói: Mackenzie, Fraser, Churchill, Szent Lőrinc-folyó.

Fő tavai: Nagy-Medve-tó, Nagy-Rabszolga-tó, Winnipeg-tó, a Nagy-Tavak, Erie-tó, Ontario-tó.

A Nagy-Rabszolga tó

Víznyelő medencék:

- az Atlanti vízgyűjtő
- a Hudson-öböl vízgyűjtő
- a Csendes-óceáni vízgyűjtő
- a Sarkvidéki vízgyűjtő

Természeti kincsek és gazdaság

Kanada bővelkedik természeti kincsekben, sokféle és nagy mennyiségű ásványkincssel rendelkezik.

A legfőbb gazdasági ágazatok a halászat, amely Kanadában történelmileg az egyik legerősebb ágazatnak számít, az erdőgazdálkodás, a földművelés, a petróleumipar és a bányászat. A sarkvidéken a gyémántbányászat a legjelentősebb. Kanada fő folyóit nagymértékben használják vízienergia termelésre.

Növény – és állatvilág

Kanada növényvilága nagyon változó. Az erdős tundra *nyír- és égerfái*, a tajga *tűlevelűi*, a *vegyes lombú erdők* változatos fái, a *prérik fűféléi* remekül megélnek egymás mellett.

Vancouver éghajlata pedig elég enyhe ahhoz, hogy többféle pálmafa is megéljen ott.

Vegyes erdő látképe

Az állatvilág hasonlóan sokszínű. Az ország sok jellegzetes állatnak ad otthont: a prérin élő, szabadon legelésző bölényeknek, a rénszarvasoknak, a sarki medvének, a sarki róának és a sarki vagy kanadai hiúznak.

A kanadai hiúz

Bölények csatája

Nagyon elterjedt – és szintén eléggé jellegzetes - állatok még a *csíkos szkunk*, amely a büzösborzfélek családjához tartozik, és a *prérikutya*, amely füves pusztákon, prériken él. Nagyon sok madárfaj is megtalálható a kontinensen. És persze nem lehet kihagyni a felsorolásból a változatos halfajokat sem, hiszen az ország bővelkedik tavakban és folyókban.

Csíkos szkunk

Prérikutyák

Éghajlat

Kanada óriási mérete, valamint földrajzi, ökológiai, növényzetbeli és terepi változatossága miatt többféle éghajlattal is rendelkezik. A mérsékelt valamint a hideg éghajlati övezetben terül el, az ország jelentős részén az időjárás szélsőséges.

Az éghajlatra általában a meleg nyarak és az európaiaknál jóval keményebb hideg telek jellemzőek. A nyarak észak és kelet felé haladva válnak egyre hűvösebbé. A keleti és a nyugati partokon a nyári átlagos napi hőmérsékleti maximum általában 20 °C körül mozog,

míg az ország belsejében az átlagos napi hőmérsékleti maximum 25 és 30 °C közé esik, bár bizonyos vidékeken extrém esetekben a hőmérséklet 40 °C fölé is emelkedhet.

Az ország északi része az állandóan fagyos sarkvidéki övbe nyúlik. A csapadék az ország délnyugati részének partmenti régióiban a legtöbb.

Aktuális környezeti problémák

A légszennyezés és az ebből származó savas eső súlyosan érinti a tavakat és megrongálja az erdőket is. Emellett az óceán vizét beszennyezi a földművelés, az ipar, a bányászat és az erdőgazdálkodás tevékenysége.

A globális klímaváltozás és a sarki régiók felmelegedése jelentős környezeti változásokat eredményezhet, mint például a jegesmedvék eltűnése, a természeti kincsek utáni kutatás, majd az ezt követő kitermelés megváltozása.

Kanada nemzeti parkjai:

- Banff Nemzeti Park
- Nahanni Nemzeti Park
- Jasper Nemzeti Park
- Wood Buffalo Nemzeti Park

*Az albertai Moraine-tó a Banff Nemzeti Parkban –
az ország legrégebbi nemzeti parkjában*

Államforma és közigazgatás

Kanada államformája alkotmányos monarchia, melynek feje II. Erzsébet, brit uralkodónő. Őt a kormányzó képviseli, akit az uralkodó nevez ki a miniszterelnök javaslatára. A királynő és a kormányzó hatalma azonban csak névleges, a legtöbb kérdésben a miniszterelnök dönt. A jelenlegi miniszterelnök, Stephen Harper.

A parlament két házból áll: a képviselőházból és a szenátusból.

A képviselőház ülésterme

Közigazgatási felosztás

Kanada egy tíz tartományból (province) és három területből (territory) álló föderáció. Tartományt Kanada alkotmánya hozhat létre, míg területet a szövetségi jog (federal law). Minden tartomány és territórium önálló, egykamarás törvényhozással rendelkezik. A tíz tartomány mindegyikének van saját kormánya, a tartományi miniszterelnököket (premier) ugyanolyan módon választják meg, mint a miniszterelnököt.

A tartományok és területek nevei:

1. Yukon
2. Északnyugati területek
3. Nunavut
4. Új-Fundland
5. Edward herceg sziget
6. Új-Brunswick
7. Új-Skócia
8. Québec
9. Ontario
10. Manitoba
11. Saskatchewan
12. Alberta
13. Brit Columbia

Kanada közigazgatási felosztása

Jogrend Kanadában

Az ország elsődleges törvénye az alkotmány, mely írott forrásokból és íratlan szokásokból áll. Kanadában tartományi és szövetségi szintű bíróságok is működnek, mivel a szövetségi jog mellett az egyes tartományok törvényhozása is alkot jogszabályokat.

A legmagasabb szintű bíróság a Kanadai Legfelsőbb Bíróság, melynek vezetője 2000 óta Beverley McLachlin.

Beverley McLachlin

A szokásjogon alapuló igazságszolgáltatás jellemző mindenhol, kivéve Québecet, ahol a római jogon alapuló rendszer dominál.

A büntetőjog kizárólagos szövetségi hatáskör és így egységes az egész országban.

Népsűrűség

Kanada népsűrűsége nagyon alacsony, mindössze 3 fő/km², habár a népesség megoszlása igen szélsőséges. A legsűrűbben lakott régió az ország délkeleti része, a Nagy-tavak és a Szent Lőrinc folyó vidéke, itt telepedtek le ugyanis az első európaiak.

Közlekedés

Kanada közlekedési hálózatát a vasúti, közúti, vízi és légi közlekedés alkotja. Az ország teljes vasúthálózata 49 422 km, melyből mindössze 129 km villamosított. A hálózat nagy része normál nyomtávú (1435 mm), ezalól csak az elszigetelt hálózatok képeznek kivételt, az ipari, bányászati és erdészeti vonalak.

VIA Rail Canada szerelvény- Kanada egyik legnagyobb vasúti társasága

Kanada teljes közúthálózata 1 042 300 km, melyből 415 600 km burkolt, 626 700 km pedig burkolatlan. Az autópályahálózat hossza 17 000 km.

A vízi közlekedés a tengeren, valamint a 3000 km hosszúságú belföldi vízhálózaton, a csatornákon, folyókon és tavakon zajlik.

Kanada légi közlekedése fejlett.

Az Air Canada egy Airbus A330-300-as repülőgépe

Kanada nemzeti jelképei

- *A hód*

Kanadában és világszerte olyan meghatározó és jövedelmező volt a hódbunda kereskedelem, hogy Hudson's Bay Company a kis állatot még Kanada címerébe is bele tette. A hód nemzeti jelentőségét azonban Sir Sandford Fleming alapozta meg 1851-ben, amikor a kedvelt állat az első kanadai postabélyegen is felbukkant, és "Three Penny Beaver" néven terjedt el.

- *Juharlevél*

Kanada legnagyobb nemzeti jelképe. A juharfa értékes fa alapanyag, jelentős a cukorgyártásban, és nem utolsósorban varázslatosan díszíti a tájat. 1965 óta a Kanadai nemzeti zászló közepén is látható a juharlevél, amelyet büszkén használnak és viselnek a kanadaiak.

Etnika megoszlás

Kanada lakossága többféle népből és népcsoportból áll. A 2006-os népszámlálási adatok alapján a legnagyobb etnikai csoport az angol (21%), melyet a franciák (15,8), a skótok (15,2%), az írek (13,9%), a németek (10,2%), az olaszok (5%), a kínaiak (3,9%), az ukránok (3,6%) és az őslakosok (3,5%) csoportja követ. Kanada ugyanis elismeri az ország etnikai és faji sokszínűségét, valószínűleg nem véletlenül, hiszen népességnövekedésének több mint 50 százalékát a bevándorlásnak köszönheti.

Egy kínai kapu Montreal központjában

Nyelvi megoszlás

Kanada két hivatalos nyelve az angol és a francia. A franciát legfőképpen Québecben beszélik, ahol a lakosság 80% francia nyelvű. A legnagyobb nem hivatalos nyelvek: a kínai, az olasz és a német. Az őslakos nyelveket beszélők száma folyamatosan csökken, sajnos csak néhány kivétel akad.

Vallási megoszlás

Vallási tekintetben is nagy a változatosság Kanadában. A lakosság 83 %-a keresztény, de rengeteg felekezet létezik. Római katolikusok vannak a legtöbben, ők a lakosság 45 %-át teszik ki, és többségük francia-kanadai. A lakosság 20%-a protestáns, de számottevőek még a baptisták, a presbiteriánusok és az evangélikusok is. A nem keresztény vallások közül jelentős a zsidók és a muszlim hitűek aránya.

A St. Bernard katolikus templom

Kanada történelme

The history of Canada

Az őslakosok

A napjainkban Kanada által elfoglalt földön évezredekig az őslakosok különböző csoportjai éltek. A régészeti kutatások az északi Yukon területen 26 500 évvel ezelőtről, a déli Ontarióban pedig 9500 évvel ezelőtről tudják kimutatni az emberi jelenlétet. A sarkvidék őslakosai az „inuit“-ok voltak, ami magyarul „embert“ jelent.

Inuit- törzs tagja

Az őslakosok ún. „tipi“-ben laktak, amely egy 7-8 méter magas sátorhoz hasonló lakhely volt. Kúp alakú vázát irhával vagy kéreglemezzel fedték be, a teteje pedig nyitott volt, hogy a füst szabadon távozhasson.

Egy őslakos nő a jellegzetes „tipi“ előtt ülve

Az őslakosok létszáma a terület mérete alapján készült becslés szerint az 1400-as évek végén 200 000 és 2 millió között lehetett. Ezek saját kultúrával, hittel, nyelvvel és történelemmel rendelkeztek. Ebből az örökségből sok minden máig fennmaradt a képzőművészet által vagy más módon megőrizve.

Benzülött ikon, melyet a kanadaiak is átvettek

Kanada őslakosai már i. sz. 1000 táján kapcsolatba kerültek az európaiakkal, amikor a vikingek rövid időre letelepedtek L'Anse aux Meadowsnál, de a hosszútávú kapcsolat csak azután kezdődött, miután az európaiak a 17. és a 18. században állandó településeket hoztak létre ezeken a területeken.

Találkozásuk az európaiakkal nagyban megváltoztatta addigi életüket, hiszen elkezdtek velük kereskedni, fellendítve ezáltal a kereskedelmet. Hátránya is volt azonban ennek a találkozásnak. Az őslakosok nem voltak immunisak a különféle európai betegségekkel szemben, így számuk jelentősen elkezdett csökkenni, főként az első két évszázadban.

Nagy földrajzi felfedezések

A telep, L'Anse aux Meadows pusztulása után egészen 1497-ig nem történt újabb kísérlet Észak-Amerika felfedezésére. A 15. század végén a britek és a franciák indítottak felfedezőutakat erre a területre, melyeket később az atlanti parton való letelepedés követett.

Kanada atlanti partját az olasz Giovanni Caboto (John Cabot) derítette fel, Jacques Cartier francia felfedező és Kanada névadója pedig 1534 és 1542 között tett újabb felfedezőutakat erre a területre. 1534-ben alapította meg az első folyamatosan lakott telepet a Szent Lőrinc folyó torkolatánál.

Jacques Cartier, felfedező

Samuel de Champlain francia felfedező 1608-ban alapította meg Quebec városát, létrehozva ezzel az első állandó európai településeket.

Samuel de Champlain

Hétéves háború – háború a gyarmatokon

Az angolok 1670-ben érkeztek meg Kanada területére. Megjelenésükkel igazi verseny vette kezdetét, melynek vége egy angol-francia háború kirobbanása lett. Mindez a Hétéves háború gyarmati konfliktusaként vonult be a történelembe.

James Wolfe tábornok halála Quebecnél

A háború kirobbanása annak volt köszönhető, hogy az észak-amerikai angol gyarmatok nyugat felé való terjeszkedésük közben a szintén terjeszkedni kívánó kanadai francia erőkkel találták szembe magukat. A franciák erődítményeket kezdtek építeni, hogy lelassítsák az angol terjeszkedést. A britek 1754-től támadták ezeket az erődöket, sikeresen, hiszen Franciaország súlyos vereségeket szenvedett. 1763-ban a hétéves háborút lezáró párizsi békekötés során Franciaország a Brit Birodalom javára lemondott Kanadáról és Új-Franciaország nagy részéről. A britek ezt követően alapították meg a tizenhárom gyarmatot.

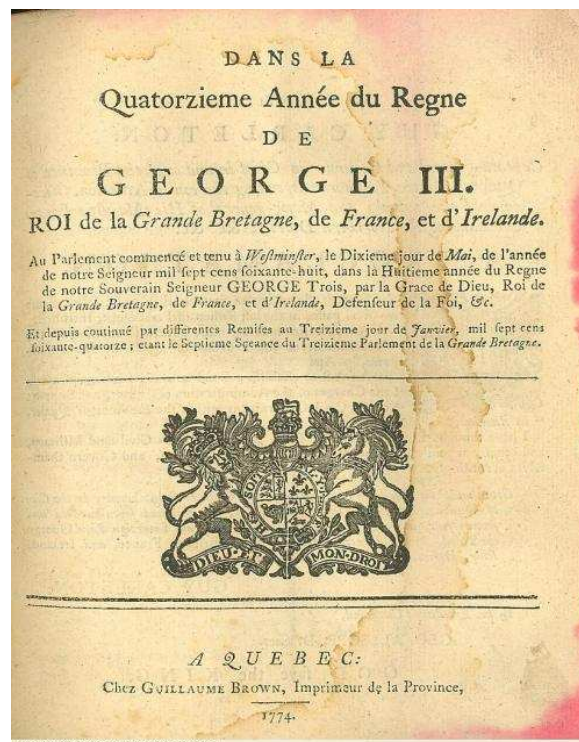
Új-Franciaország (Nouvelle-France) átadása a brit haderőnek

III. György brit király 1763-ban adta ki az ún. királyi proklamációt. Ez szabályozta a letelepedést és a földvásárlást a nyugati határon, valamint kormányzatokat hozott létre a frissen megszerzett francia gyarmatokon, korlátozva a francia kanadaiak nyelvi és vallási jogait.

III. György koronázási díszben

Egy esetleges québeci konfliktus elkerülésére az 1774-es Québec törvény (Quebec Act) kiterjesztette Québec területét a Nagy-tavakra és az Ohio völgyére, továbbá visszaállította a francia nyelvet, a katolikus vallást és a francia polgári törvényeket Québecben.

Quebec Act

Az amerikai függetlenségi háború

Az amerikai függetlenségi háború a brit fennhatóság alá tartozó tizenhárom Észak-amerikai gyarmat háborúja volt Nagy-Britannia ellen, amiért az angolok jóváhagyták a Quebec Act kiadását. Kanada a háború alatt végig az angolok oldalán állt. A harcokban az angol hadsereg kihasználta tengeri fölényét, számos parti várost tudott így megszállva tartani, kis szárazföldi haderejük azonban nem volt képes nagyobb területeket uralmuk alá vonni. Végül francia segítséggel a gyarmatok hadereje győzött a brit hadsereg felett.

A háború az 1783-ban aláírt Párizsi békével zárult le, amely elismerte az amerikai függetlenséget, és megszületett az Amerikai Egyesült Államok.

*Cornwallis tábornok megadja magát
a francia-amerikai haderőknek Yorktownnál*

Kanada függetlenné válása

A háborúk folyamatosan zajlottak az Amerikai Egyesült Államok és a királyhű Kanada között, míg végül a feleknek sikerült megegyezniük.

1867-ben az angol parlament elfogadta a Brit Észak-Amerikai Törvényt (British North America Act), ami tulajdonképpen maga volt a kanadai alkotmány. Ez a törvény hozta létre ugyanis a modern Kanada államot, átvéve a kormányzás westminsteri rendszerét.

A British North America Act, 1867 elfogadásához vezető tárgyalás

Több alkotmányozó gyűlést követően az 1867-es törvény az alkotmányról (Constitution Act, 1867) elhozta az államszövetség létrejöttét, 1867. július 1-jén megalapítva az egységes Kanada Domíniumot, amely négy tartományból állt.

Photo: Library of Parliament

The Constitution Act, a kanadai alkotmány

Ezzel megkezdődött az újabb tartományok és területek bekebelezése, és az Egyesült Királysággal szembeni nagyobb autonómia megszerzésének folyamata. 1931-ben a brit parlament elfogadta a Westminsteri statútumot, mely az összes domíniumi rangú országnak az Egyesült Királysággal egyenlő törvényhozási jogkört adott. Ezt követte 1982-ben a Canada Act 1982, mellyel a brit parlament feladta minden meglévő alkotmányos és törvényhozási

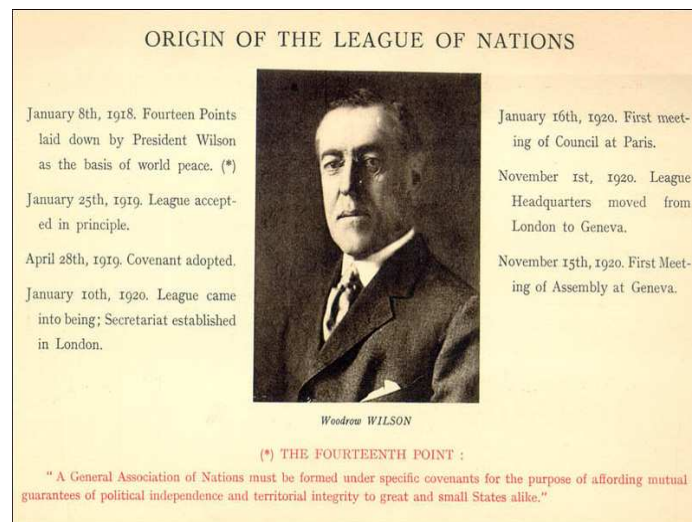
jogkörét Kanada fölött. A Canada Act és az azzal együttjáró Alapokmány megjelenésével Kanada alkotmányos joga nagymértékben megváltozott. A Canada Act sok alkotmányos hagyományt biztosított és jelentősen megnehezítette az alkotmány módosítását.

A 20. században tehát Kanada elnyerte függetlenségét, de formálisan a brit királynő, II. Erzsébet maradt az ország uralkodója.

Kanada és a világháborúk

1914-ben Nagy-Britannia hadüzenetével Kanada automatikusan belépett az első világháborúba. A nyugati frontra küldött önkéntesek később egy külön kanadai alakulat, a Canadian Corps részévé váltak. Miután Robert Borden konzervatív miniszterelnök be akarta vezetni a kötelező katonai szolgálatot a francia ajkú québeciek tiltakozása ellenére kitört az 1917-es sorozási válság.

1919-ben Kanada Nagy-Britanniától függetlenül csatlakozott a Népszövetséghez, amely az ENSZ elődje volt.

A második világháborúban a kanadai katonák a briteket erősítették. Az első kanadai egységek 1939 decemberében érkeztek meg Nagy-Britanniába. Körülbelül 1,1 millió kanadai szolgált a háborúban, közülük mintegy 45 000 elesett.

A The British Columbia Regiment 1940-ben bevonul New Westminsterbe.

A Nagy-Britanniának, Kínának és a Szovjetunióknak előállított háborús felszerelés gyártása miatt a kanadai gazdaság virágzott. Annak ellenére, hogy Québecben egy újabb sorozási válság alakult ki, Kanada a háborút a világ egyik legnagyobb hadseregének birtokában fejezte be.

1945-ben, még a háború alatt, Kanada az Egyesült Nemzetek Szervezetének egyik alapító tagja lett.

Az ENSZ zászlaja

A világháború után Kanadát elárasztották a bevándorlók hadai, habár Kanada területére már 1815-ben megkezdődött egy nagyméretű bevándorlás Nagy-Britanniából és Írországból. 1825 és 1846 között több mint 600 ezer európai bevándorló érkezett a kikötőkbe. A növekedés, kombinálva az egymást követő liberális kormányok politikájával egy új kanadai identitást hozott létre, melyet 1965-ben a juharleveles zászló, 1969-ben a hivatalos kétnyelvűség, 1971-ben pedig a hivatalos multikulturalizmus elfogadása fémjelzett.

Kormányzat és politika

Kanada kormányzata parlamentáris, a demokráciának erős hagyománya van. A Kanadai Parlament a kanadai monarchiából, a választott Képviselőházból és a kinevezett Szenátusból áll.

A képviselőház tagjait egyszerű többségi szavazással választják az egytagú választási körzetekből. A Szenátus tagjait a miniszterelnök választja ki és területi alapon osztják el őket, hivatali idejük 75 éves korukig tart.

Kanadában a szimbolikus végrehajtó hatalmi ágat a Korona tölti be, amely II. Erzsébet kanadai királynőből, az állam hivatalos államfőjéből, a kinevezett alkirályi képviselőiből, a főkormányzóból és a tartományi alkormányzókból áll, ők végzik el az uralkodó legtöbb ceremóniális feladatát.

II. Erzsébet „Kanada királynője“

A politikai végrehajtó hatalom a miniszterelnökből és a kormányból áll, ők végzik a kormányzás napi feladatait. A kormányt a miniszterelnök vezeti.

A Miniszterelnöki Hivatal (Office of the Prime Minister) a kormány egyik legbefolyásosabb intézménye. A hivatal kezdeményezi a legtöbb törvényjavaslatot és részt vesz a kormánytagok, szenátorok, szövetségi bírák, állami társaságok, kormányzati ügynökségek vezetőinek és a főkormányzó kiválasztásában. A Korona formálisan jóváhagyja a parlament által hozott törvényeket és a miniszterelnök kinevezéseit.

A Miniszterelnöki Hivatal székháza

Kanada tartományai

A tíz tartomány mindegyikének egykamarás, választott törvényhozása, valamint kormánya van. A tartományi miniszterelnököket (premier) ugyanolyan módon választják meg, mint a miniszterelnököt. A királynő „provinciális” képviselői az alkormányzók (lieutenant governor), akiket a szövetségi miniszterelnök nevez ki.

A társadalmi élet nagy részében a tartományok szerepvállalása meghatározóbb, a világon egyedülálló módon a tartományok együttes bevétele meghaladja az állami bevétel összegét.

Kanada területei

A területek politikai hatalma kisebb. Élükön egy-egy biztos (commissioner) áll, akik nem képviselik az uralkodót. Ezeket a biztosokat a szövetségi kormány nevezi ki.

A területek kormányai és a szövetségi kormány között gyakoriak a feszültségek, főként a természeti erőforrások és a befektetések kapcsán. Bár a területeken a legnagyobb az egy főre jutó bevétel, mégis magas a szegénység aránya az elszigeteltség, az áruk szállításának nehézségei és költségei, a munkahelyek hiánya és más társadalmi problémák miatt.

Külkapcsolatok és haderő

Kanada és az Egyesült Államok között húzódik a világ leghosszabb, nem védett határa. A két állam együttműködik a katonai hadjáratokban és hadgyakorlatokon, emellett pedig egymás legnagyobb kereskedelmi partnerei.

Kanada történelmi kapcsolatokat ápol az Egyesült Királysággal, Franciaországgal illetve más korábbi brit és francia gyarmatokkal is. Híres a jó Kanada–Hollandia kapcsolat, ami a második világháborúra nyúlik vissza, amikor a kanadaiak segítettek felszabadítani Hollandiát. Régi hagyomány, hogy a holland kormány minden évben tulipánokat ajándékozik Kanadának a felszabadításukban való segítség emlékére.

A tulipán, Hollandia szimbóluma

Napjainkban

Az ország 1990-ben csatlakozott az Amerikai Államok Szervezetéhez (OAS).

Az utóbbi idők Kanadájára jellemző, hogy a tartományok megpróbálnak maguknak egyre több hatáskört megszerezni. Az őslakók 1980 óta küzdenek saját önkormányzatukért, iskoláikért, nyelvük megőrzéséért, valamint vadászati és halászati jogaikért, mozgalmuk egyre erőteljesebb.

Kanada jelentős szerepet játszik a 20. század világeseményeiben és a jelenlegi nemzetközi politikában is. Tagja az ENSZ-nek, a NATO-nak és a Nyolcak Csoportjának (G8), amely a világ gazdaságilag legfejlettebb 7 országának és Oroszországnak az együttműködési fóruma.

A G8 kanadai csúcstalálkozójának résztvevői tanácskoznak Huntsville-ben

Kanada 2001-ben bekapcsolódott az afganisztáni háborúba az amerikai stabilizációs erő részeként, és belépett az ENSZ által szankcionált, NATO-vezette Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erőbe is.

Az országban magas az életszínvonal, magas a technikai és az ipari fejlettség. Gazdaságát tekintve Kanada a világ egyik legfejlettebb országa, kiemelkedő közbiztonsággal, oktatással és társadalombiztosítási rendszerrel.

Érdekesség, hogy 2007 februárjában Kanada, Olaszország, Nagy-Britannia, Norvégia és Oroszország bejelentették hogy finanszírozni fognak egy 1,5 milliárd dolláros projektet, melynek célja olyan védőoltások kidolgozása, amelyek emberéletek millióit menthetik meg a szegényebb országokban, felhívást intézve ezzel a többi nemzethez, hogy csatlakozzanak a kezdeményezéshez.

Kanada a világ második legnagyobb állama, tíz tartományból és három területből álló föderáció, fővárosa Ottawa.

OTTAWA

Hozzávetőlegesen 325 ezren laknak Kanada fővárosában **Ottawában**, az Ottawa folyó jobb partján, Québec tartomány közvetlen közelében; a folyó túlsó partján már Québec tartomány található. A Rideau folyó a város északi részén ömlik az Ottawába. Ottawát keresztezi rengeteg közlekedési útvonal, de a legfontosabb, a Trans-Canada Highway is. Nemzetközi repülőtere 25 percnyi autóútra van a város déli határától, amely megközelíthető a félóránként közlekedő Carleton buszjáratral. A városba érkező látogatók számára a Capital Infocentre (Fővárosi infocentrum) nyújt bármiféle idegenforgalommal kapcsolatos információt, amely a Parlament épületével szemben található, amelyhez kívülről külső számítógépes terminál csatlakozik, arra az esetre, ha záróra után van feltétlen szükségünk segítségre.

Fotó: Ottawa, Ontario, Kanada

A mai város a 17. században a szőrmekereskedelem, fakitermelés központja, valamint a felfedezések kiindulópontja volt. 1613-ban Samuel de Champlain alapította a Rideau folyó és az Ottawa találkozásánál a bázistábort, hogy a nyugatot felfedező kalandorok kiindulópontja legyen, hiszen az elkövetkezendő 200 évben az Ottawa folyó volt az egyetlen közlekedési útvonal a vidéken.

Az első telepes Philemon Wright volt, aki az 1700-as évek legvégén telepedett le családjával a mai Hull területén a folyó bal partján. Hamarosan a jobb partra is költöztek telepesek, először 1815-ben a napóleoni háborúk veteránjai, majd az Egyesült Államokból menekülő lojalisták. Aztán 1826-ban elkészítették a Rideau-csatornát John By alezredes irányítása mellett, melynek a célja az lett volna, hogy hajózható legyen a szakasz ágyúaszádok számára is, arra az esetre, ha a Szent Lőrinc-folyó felől amerikai támadás érkezne. Erre a támadásra soha nem került sor, azonban a csatorna a város egyik legsikeresebb vállalkozásává vált, ma is szórakozás és a városi élet központja. A befagyott csatornán korcsolyával járnak télen az emberek dolgozni vagy tanulni, nyáron csónakokkal közlekednek. A kialakuló városrészt az alezredes emlékére Bytownnak nevezik.

1857-ben Viktória királynő sokak ellenkezése ellenére Ottawát jelölte meg a megalakuló ország fővárosának, így se a franciák sem az angolok nem vádolhatták részrehajlással. A városba manapság több mint 70 park található, az egyetemek és a múzeumok mellett sok a kisebb-nagyobb színház, és hangversenyterem, amely mind hozzájárulnak a város kulturális szerepének növeléséhez. A kultúra mellé élénk sportesemények is társulnak, februárban 9

napon keresztül zajlik a Winterlude, a Téli sportok ünnepe, ahol sífutás-, szánkó- és korcsolya versenyek zajlanak. A hószobor-készítő verseny mellett parádék, és tűzijátékok is szerepelnek, a helyszínek a Rideau-csatorna mentén találhatóak.

Májusban országos Tulipánfesztivált (Canadian Tulip Festival) rendeznek; a növények nagy része Hollandiából származik, annak emlékére hozzák a hollandok a sok virágot, hogy a II. Világháború alatt a holland királyi család itt kapott menedéket. A virágkiállítás mellett számos más rendezvény is látható, pl. csónakfelvonulás a csatornán, hangversenyek és tűzijátékok.

Augusztusban rendezik a Lansdowne parkban Central Canada Exhibition-t (Közép-kanadai kiállítás), ami egy ipari és mezőgazdasági kiállítás. Az eseményhez kapcsolódnak lovasbemutatók, kézműves kirakodó vásárok, különféle játékok.

Számos fesztivál zajlik még a városban egész évben, például a pow-wow ünnep (indián ünnep), a jazz fesztivál, a táncfesztivál, az olasz és a francia hét, a kanadai kulturális fesztivál, a kamarazenei fesztivál, a hőlégballon fesztivál, a gasztronómiai fesztivál, a folklór fesztivál, és még sorolhatnánk a végtelenségig. Összesen 23 jelentősebb fesztivál vagy esemény zajlik egész évben a fővárosban.

A város utcarendszere egyértelmű és könnyedén átlátható, a várost észak-déli irányban szelik át a főútvonalak, amelyek az Ottawa-folyó és a Rideau-csatorna mellett, illetve azzal párhuzamosan futnak. A 417-es Trans-Canada Highway (Queensway) északkelet-délnyugati irányban keresztezi a várost. A

többi utca erre merőleges, vagy ezzel párhuzamos.
A Parliament Hill-en állnak a Parlament három épülete, amelyek neogótikus stílusban alkotnak épületegyüttest. A központi főépületet a **Peace Tower** (Békatorony) 92,2 m-es tornya ékesíti, amelyben 53 harang adja a harangjátékot. A torony az I. világháborúban elesett több mint 66 ezer kanadai katonának az emlékére készült.

Fotó: Béke torony

A **parlament** központi épületének könyvtárában található egy 1871-ben készült Viktória királynő szobor, melyet Marshall Wood angol művész készített. A déli ágyúlövést, amely nyáron hétfőtől péntekig mindennap

hallható, 1869-ben vezették be, hogy a postai szolgáltatást szabályozzák.

Fotó: Parlaiment (Parlament), Ottawa, Canada

A parlament előtti pázsiton történik az ünnepélyes őrségváltás, amelynek során a főkormányzó vörös kabátos testőrsége és a kanadai gránátos őrség váltja egymást június végétől augusztus végéig, reggel 10 órakor. A parlament előtt nyári estéken hang- és fényjátékot lehet gyönyörködni, miközben angol és francia kíséző szövegek hangzanak el, melyek az ősi kanadai mondákat eleveníti fel.

A **Bytown Museum** a legrégebbi kőépület a városban, 1827-ben épült, és ez volt By ezredes főhadiszállása a csatorna építésekor. Az épületben helytörténeti múzeum került elhelyezésre, ahol Ottawa és a Bytown történetével, valamint a csatornaépítéssel foglalkozó kiállítások kaptak helyet.

A **National War Memorial** (Nemzeti háborús emlékmű) ív alakú építménye 1939-ben készült, az I. világháborúban harcoló katonák tiszteletére, ám később újraszentelték, így ma már minden olyan ember emlékéül szolgál, akik háborús időkben az országot szolgálták.

A **Currency Museum** (Pénzmúzeum), a Bank of Canada épületében elhelyezett múzeum, a kanadai fizetőeszközök történetével foglalkozik, kezdve a felfűzött indián kagylópénzekről (wampum) és a hódprémektől egészen napjaink fizetőegységéig. De bemutatásra kerülnek az ókori kínai dinasztiák, az ókori görögök és rómaiak, majd a Bizánci Birodalom és a középkori Európa fizetőeszközei is együtt Észak-Amerika korai pénzeivel.

A **National Archives of Canada** (Országos Levéltár) a kanadai történelemmel kapcsolatos dokumentumok, filmek, hangfelvételek, nyomtatványok tárháza, de őriz festményeket, térképeket és fényképeket is.

A **Garden of the Provinces** (Tartományok kertje) zászlórúdjain az egyes tartományok címeres lobogója látható májustól októberig. Itt szemléltetik az egyes tartományok jellegzetes virágait is, a kutakat este kivilágítják.

A **Canadian Museum of Nature** (Természetrajzi Múzeum) a természet történetét ismerteti egészen a dinoszauruszok letűnt világától a mai természetes környezetig. Élő állatok is találhatóak itt.

A Rideau-csatornától északra található a **Canadian Ski Museum**, amely a síelés 5000 éves történetével foglalkozik, az európai kezdetektől egészen napjainkig. a nyírfavesszőből készült kezdetleges felszerelésekkel és a napjainkban gyártott legmodernebb versenysítalpakkkal is megismerkedhet a látogató. A kiállításához könyvtári és levéltári anyag is kapcsolódik, ahol nyomon követhető a sportág fejlődése.

A **Cathedral Basilica of Notre-Dame** (Miasszonyunk-székesegyház) 1839-től 1885-ig épült, neogótikus stílusban.

Fotó: Cathedral Basilica of Notre-Dame (Miasszonyunk-székesegyház)

A **National Gallery of Canada** épületének érdekessége, hogy csak gránitot és üveget használt fel Moshe Safdie izraeli származású építész. Az ország egyik legnagyobb múzeuma 1988-ban nyílt. Építéskor belefoglalták a rekonstruált

Rideau-kápolnát (1888-ban épült), melyben egyházművészeti kiállítást helyeztek el. A **Canadian Galleries** (Kanadai Képtár) a 19. század elejétől napjainkig mutatja be a kanadai festészet állomásait. A felsőbb emeleteken európai mesterek (Rembrandt, Greco, Cézanne, Degas, Van Gogh, Monet, Picasso) művei láthatók.

A **Canadian War Museum** (Hadtörténeli Múzeum) az ország hadtörténetét ismerteti festményeken, képeken, járműveken, fegyvereken és ruházaton keresztül, az 1600-as évektől.

A **Royal Canadian Mint** (Királyi kanadai pénzverde) ma már csak speciális emlékérmek és kitüntetések készítését végzi, de 1976-ig, amíg Winnipegbe át nem helyezték a hazai és külföldi pénzverést, itt verték a nemzeti fizetőeszközöket.

A **Green Islandon** (Zöld sziget), amely kettészakadásra készíti a Rideau folyót, pont mielőtt az Ottawába folyna, található a **City Hall** (Városháza), amely 1993-ban épült, valamint a Miiszterelnöki rezidencia is, amelyben 1950 óta lakik a mindenkori miniszterelnök. Épületét 1868-ban emelték.

A **Government House** (a kormányzó háza) a miniszterelnöki rezidenciával található és az angol uralkodó képviselőjének, a főkormányzónak a hivatalos rezidenciája. Júliusban és augusztusban itt is tartanak őrségváltást. Körülötte elterülő kert és maga a ház vezetéssel látogatható.

A **Central Experimental Farm**-ot 1886-ban létesítették és itt található Kanada mezőgazdasági kutatásának központja. Itt működik az Agriculture Museum is.

A Rideau-csatornátó keletre található a **National Aviation Museum** (Repülési Múzeum), amelyben 115 különböző repülő található. Közülük 50 kronológiailag úgy lett elhelyezve, hogy a repülés történetét a 20. század elejétől napjainkig be lehessen mutatni. Ezen kívül a repüléshez szükséges eszközök, szerkezetek, technikai megoldások is bemutatásra kerültek.

A **National Museum of Science and Technology** (A Tudomány és Technika Nemzeti Múzeuma) a tudomány és technika története mellett az elveket és az

alkalmazásokat is ismerteti az ide látogatókkal. A történeti részekben gőzgépekkel, régi autókkal, hírközlési és űrhajózási berendezésekkel is ismerkedhet az érdeklődő. Kanada legnagyobb lencsés távcsövét is itt őrzik. Ottawával szemben, az Ottawa folyó bal partján fekszik a több mint 62 ezer lakosú város, **Hull**, amely még a fővárosi régió (Capital Region) részét képezi. Közigazgatásilag Québec tartományhoz tartozik, de rendszerében inkább Ottawával függ össze. Hull az egyik legrégebbi település a környéken, ide érkezett 1800-ban Philemon Wright családjával és a többi telepésekkel az Egyesült Államokból, és megalapította fakereskedelmét, amely több mint 100 évig működött. Ebben az időben alapították a papírgyárat is. A várost több híd is összeköti Ottawával, főútvonalai az ottawai főútvonalak folytatásai. Hullban található a **Canadian Museum of Civilization** (Musée Canadien des Civilisations – A Kanadai Civilizáció Múzeuma), amely Douglas Cardinal, Kanada leghíresebb indián származású építészének tervei alapján épült az 1980-as években. Hullámzó homlokzata a kanadai tájra emlékeztet. Három szintet átfogó előcsarnoka lenyűgöző, melybe rengeteg totemoszlop került. A múzeum nagy része az ország történetével és fejlődésével foglalkozik, egészen a korai vándorlásoktól, az indián törzsek letelepedésén át a felfedezők és szőrmekereskedők érkezésével, majd az európai letelepedéssel foglalkozik a kiállítás különböző szekciói. A múzeumban egy indián falu rekonstrukciója is megtalálható. A múzeumban található még a **Canadian Children's Museum** (gyermekmúzeum), a **Canadian Postal Museum** (postamúzeum) és a CinéPlus, ahol háromdimenziós mozikat láthatunk. A **Gatineau Park** (Parc de la Gatineau) kevés híján 36 ezer hektáron elterülő terület kedvelt üdülő és kirándulóhely, amely az Ottawa és a Gatineau folyók között fekszik. Egy hatalmas jégsapka alakította a felszínt több ezer éve, ekkor keletkezett a park területén található 50 tó is, amelyek közül a legnépszerűbb a Lac des Fées, a Lac Meech, a Lac Philippe és a Lac La Pêche. Ezen a területen valaha algonquin indiánok éltek az irokézek megjelenéséig. Az egész parkon átvezető kerékpárúton kívül a télisportok kedvelőinek egy 200 km-es sífutópálya is rendelkezésre áll. Bizonyos tavakban fürödni, csónakázni és horgászni is lehet. Gazdag a vadvilág is ezen a területen. A Gatineau folyó festői völgyében vezet végig a kiscsúszós Wakefieldig (Hull-Chelsea-Wakefield Steam Railroad – Petit train à vapeur de Hull-Chelsea-Wakefield) július elejétől október közepéig. A kirándulás 5 órán át tart, oda-vissza 64 km.

Ottawától délre található **Cornwall** a Szent Lőrinc-folyó partján szemközt Roosevelttownnal, amely már az Egyesült Államok területén van. Itt található a **St. Lawrence Seaway Authority** (Szent Lőrinc-víziút) központja. Itt található az a pamutfeldolgozó gyár is, amelyet Thomas Edison elsőként szerelt fel villanyvilágítással. A **Great Lakes – St. Lawrence Seaway System** (Nagy-tavak – Szent Lőrinc-folyó víziút-rendszer) az Egyesült Államok és Kanada közös vállalkozásaként épült és 1959-ben nyílt meg, amely lehetővé teszi, hogy az Atlanti-óceántól a Nagy-tavak legtávolabbi pontjáig, mintegy 3769 km-en keresztül végig lehessen hajózni. Az Inverarden Regency Cottage Museum gyönyörű villáját John MacDonald, a North West Company egyik üzlettársa

építette 1816-ban. Ma korhű bútorokkal berendezett látogatóközpont. A **North American Indian Travelling College – The Living Museum** (Észak-amerikai indiánok vándorkiállítás – az élő múzeum) egy indián falu, amely krí, odzsibvé és irokéz törzsek hagyományos épületeit mutatja meg, és megismerhetjük ezen törzsek kulturális örökségét és 18. századi életformájukat.

Cornwalltól délkeletre található a **Crysler Park**, ahol 1813-ban a túlerőben lévő partraszálló amerikaiakat legyőzték a brit katonák, a nevezetes Battle of Chrysler's Farm – a Chrysler farm melletti csatában. A csatatér helyén lévő parkban emlékművek tisztelgnek az egykori katonák előtt. Az Upper Canada Village akkor jött létre, amikor a Szent Lőrinc Víziút kialakításakor egy csomó régi települést elöntött a víz. A 19. századból származó házakat és berendezési tárgyakat ekkor kezdték egy helyre gyűjteni az egykori csata helyszínén. A ma megtekinthető épületek között található fűrészmalom, gőzhajtású malom, templomok, iskolák, pék- és kovácműhelyek, kocsmá és vegyesbolt is. Munka közben láthatunk péket, bútorasztalt, kefekötőt. Korabeli ruhákban idegenvezetők tájékoztatják az érdeklődőket. Gépkocsival nem, azonban falunéző lovas kocsival megtekinthető a falu. Érdeklődésre tarthat még számot a Prehistoric World (Történelem előtti világ), ahol egy erdei ösvény mentén több mint 50 dinoszaurusz és más, történelem előtti időkből származó állatok modelljei láthatók eredeti méretben. Az erdő az akkori állatok természetes élőhelyeinek megfelelően lett kialakítva. Az állatok készítésének folyamata is bemutatásra kerül.

Út közben, míg elérünk Prescottig, láthatunk olyan településeket, melyeket a víziút kialakítása miatt feljebb kellett költöztetni. A víziút kialakításáig Prescott volt az egyetlen mélyvízű kikötő Montréal és Torontó között, így fontos behajózási pont lett. Itt található a The Forwarders' Museum (szállítmányozók múzeuma), amelyben a Szent Lőrinc-folyó szállítmányozásának történetét láthatjuk. A víziút védelmére emelték 1812-ben a Wellington erődöt, amelyet soha nem ostromoltak meg. 1838-ban a magára hagyott erőd romjain újat emeltek, hogy megakadályozzák a portyázó rabló hadjáratok támadásait. A Fort Wellington National Historic Site (Wellington Erőd Nemzeti Történelmi Emlékhely) májustól szeptember elejéig fogadja vendégeit korhű ruhába öltözött idegenvezetőkkel. Júliusban látványos parádét és csatabemutatót rendeznek.

Brockvilletől délkeletre található az a vidék, melyet egy francia felfedező „ezer sziget”-nek nevezett el, bár, mint később kiderült a szigetvilág több mint 1700 szigetet foglal magában. Némelyik sziget ugyan csupán egy szikla, de van, amelyik akkora, mint egy falu. Többnyire azonban olyan méretű hogy egy házat lehet rá építeni vagy nyári tábor lehet rajta működtetni. Kőből készült udvarházak, koloniális stílusú épületek tarkítják a szigeteket. Érdeemes felmenni a Thousand Islands International Bridge (Ezer Sziget nemzetközi híd, amely az Egyesült Államokba visz át) 121 m magas kilátójába, ahonnan szép kilátás nyílik a szigetekre, vagy végigautózni Brockville és Gananoque között, a 1000 Islands Parkway-en, mert itt is csodálatos látványban részesülhetünk.

Gananoque érdekessége, hogy már a fehér ember érkezése előtt is népszerű nyári pihenőhely volt az indián népcsoportok tagjai számára. Nevének indián jelentése: „föld amely a víz fele lejt és eltűnik alatta” vagy „a jó egészség helye”. Az itt található Half Moon Bay (Félhold-öböl) természetes amfiteátruma nyáron ökumenikus istentisztelet helyszíne, ahol maga a gyülekezet csónakban ülve hallgatja az istentiszteletet. Itt található a Boldt kastély, az a 120 szobás tornyos kastély, amelyet George C. Boldt a konyhalegényként kezdő, szállodatulajdonossá vált milliomos (ő volt a tulajdonosa a New York-i Waldorf Astoria és a philadelphiai Bellevue Stratford szállodáknak) kezdett el építeni felesége számára 1900-ban. Felesége azonban meghalt, így az építkezés abbamaradt. Soha nem éltek benne, be se rendezték, az épület több mint 70 évig pusztult, amikor a Thosusand Island Bridge társaság megvette, és kiállítást rendezett be benne.

Kingston felé a 2-es úton található a MacLachlan Woodworking Museum (a Famegmunkálás múzeuma), ahol ötezernél is több eszköz segítségével mutatják meg a famegmunkáláshoz és a fához kapcsolódó egyéb mesterségekhez szükségesek. Szintén a 2-es út mentén, 4 km-re Kingstontól látható a Military Communications & Electronic Museum (Katonai Távközlési és Elektronikai Múzeum).

Kingston az Ontarió tó partján fekvő közel 56 000 főt számláló város, amely hajdan a szőrmekereskedelem egyik központja és katonai erődítmény volt.

Fotó: Kingston town, Canada

Ez utóbbit bizonyítja az 1812-ben épült Fort Henry a város előtt, amely Kanada leghatalmasabb erődje. Benne a brit és kanadai katonaság történetének múzeuma található, 19. századi fegyverek és felszerelések mellett. Az erődben minden nap parancsnoki parádét tartanak délután három órakor, zenével, gyakorlatozással és ágyúszóval. Naponta háromszor látható a Military Muster Parade (katonai díszszemle), amelyben a gyerekek katonásdit játszhatnak az őrséggel. Kingstonban számos látnivaló található, közülük kiemelkedők a Nagy-tavakkal és a hajózással foglalkozó múzeumok, mint például a Nagy-tavak Hajózási Múzeuma (Marine Museum of the Great Lakes), a Szivattyúház és Gőzgép Múzeum (Pump House Steam Museum) vagy a Zsilipállomás (Kingston Mills Lock Station). Fontos még megemlíteni az International Ice Hockey Federation Museum-ot (A Nemzetközi Jégkorongszövetség Múzeuma), amely fényképekkel, trófeákkal és egyéb emlékekkel állít emléket Kanada és az Egyesült Államok amatőr és hivatásos hoki ligáinak, játékosainak, edzőinek és vezetőinek.

Kingston és Torontó között található Picton közelében, kelet felé látható a Lake on the Mountain (Tó a hegyen) Tartományi Park. A hegy 61 m-re emelkedik az Ontarió tó felett, melynek tetején egy kristály tiszta tó található. A legenda szerint a tó a föld alatt összeköttetésben áll a Niagara-vízeséssel. Az Ontario tó partján fekszik a 134 400 lelket számláló kikötőváros, Oshawa, amelyben 1907-ben megalakult a McLaughlin Motor Car Company, mely, bár később felvásárolta a General Motors, a kanadai gépkocsi-ipar központjává tette a várost. Ma a munkaképes lakosság kétharmadát a General Motors és hasonló cégek foglalkoztatják. A gépkocsi-ipari múltnak állít emléket a Canadian Automotive Museum (Kanadai Gépkocsi múzeum), bemutatva a gépkocsik fejlődését a 19-20. század fordulójától kezdve. A Parkwood Estate and Gardens (Parkwood uradalom és park) 55 szobás kastély valaha R.S. McLaughlinnek volt az otthona, amelyet a család egykori, főként antik bútoraival rendeztek be. A kastélyt, amely a két világháború között épült uradalmak fennmaradt épülete, egy tájkert veszi körül szökőkutakkal és tavacskákkal. Ebben a városban található Észak-Amerika legnagyobb farmja a Winfields Farm, ahol versenylovakat nevelnek.

Az Ottawa és Toronto között található Peterborough városa Hydraulic Lift Lock-járól (Hidraulikus kamarazsilip) híre. A Trent-csatornán található zsilip a város jelképe. A zsilip 20 m magasra emeli fel a csatornán áthajózó járműveket, ami világrekordnak számít. A zsilip forgalma folyamatos, és május elejétől október végéig működik. A látogatóközpontban megtekinthető a zsilipkamra működő modellje.

Bancroft, a Kanadai-pajzs szélén fekvő 2600 lelket számláló városka földrajzi helyzetének köszönheti hírnevét. Ugyanis az országban fellelhető ásványfajták 80 százalékát meg lehet találni itt: radioaktív elemeket (uránium és tórium) tartalmazó kőzeteket, féldrágaköveket, rózsaszín kvarcot, berillt. A legkiemelkedőbb a kék szodalit, amelyet csaknem kizárólag itt lehet találni.

Egy bánya belsejével megegyező múzeumot, a Bancroft Mineral Museum-ot alakítottak ki, ahol a világ minden tájáról érkező ásványokat csodálhatja meg a látogató.

A Muskoka folyó két ága és a Bracebridge-vízesés mellett fekvő Bracebridge egyik nevezetessége a Woodchester Villa, amely egy nyolcszögletes alakú 1882-ben betonból épített építmény. Belső vízvezetékrendszere, légfűtése, szellőzőaknái és villanyvilágítása mind szokatlan és különlegesnek számító újítás volt a maga idejében. Másik nevezetessége a Santa's Village and Sportsland (Mikulásfalv és „sportföld”), a 20 hektáros „tündérerdő”, ahol a gyerekek találkozhatnak a Mikulással és rénszarvasaival, megnézhetik a Mikulás műhelyét, felülhetnek kisvonatra, óriáskerékre, csónakra. A kisállatkertben lehet állatokat simogatni. A felnőttek számára különböző sportolási lehetőségeket biztosítanak.

Gravenhurst a Muskoka-vidék fővárosának számít, amely a korábbi fafeldolgozó központból vált idegenforgalmi célponttá a 19-20. század fordulójára. Teljesen korszerűsített Operaháza, mint ahogy nagyrészt a belvárosa is, megőrizte viktoriánus jellegét. A belváros több épületét falfestmények díszítik, a város képzőművészei által alkotott „Picutre our Heritage” (elevenítsük fel örökségünk”) jeleneteinek sorozata. A Bethune Memorial House Norman Bethune 1890-ben született orvosnak állít emléket, aki a tuberkulózissal kapcsolatban folytatott kutatásokat a spanyol és a kínai polgárháború alatt. Ő hozta létre az első mozgó vérellátó-hálózatokat a harctereken. Kínában halt meg 1939-ben, ahol ma is hősként tisztelik.

Barrie-ben tartják a Észak-Amerika egyik legnagyobb szabadtéri iparművészeti fesztiválját augusztus elején, ahol az ország különböző tájairól érkező country- és folk zenészek lépnek fel.

ONTARIO

Székhelye: Toronto

Kanada második legnagyobb tartománya **Ontario**. Neve az irokéz „fénylő vizek” jelentésű szóból vagy a „gyönyörű tó” jelentésű szóból ered. A tartomány több mint 1 millió négyzetkilométer területen terül el, lakosainak száma meghaladja a 12 milliót. Északon a Hudson-öböl, nyugaton Manitoba, délen és keleten az Egyesült Államok és Québec tartomány határolja. A tartomány ősi, lepusztult kőzetekből álló Kanadai-pajzs, a Laurentium területén fekszik, és magán viseli a 10000 éve véget ért jégkorszak jegyeit.

Ontáriót ketté osztja a French és a Mattawa folyó vonala. Északi része majdhogynem érintetlen, ritkán lakott, ám hatalmas erdőségek borítják, amelyek vadállománya igengazdag (jávorszarvas, őz, medve, hód, rozsomák). A nagyszámba élő mosómedvék a városok szemeteskukáit is megdézsmálják. Tavai bővelkednek halakban és vízimadarokban is. Mattawa városánál a

Mattawa folyó belefolyik a hosszú Timiskaming-tóba, és innentől Ottawa néven folyik kelet felé. A déli, délkeleti határvidék végeláthatatlan tópart, a Nagy-tavak vidékének északi partja még Kanadába esik. Ontarióban hat nemzeti park található, melyek összterülete meghaladja az 1900 km²., az indián rezervátumok területe 6700 km² a tartományi parkoké 48 400 .km². Legnagyobb városa **Toronto**.

A 17. század elején, amikor megjelentek az európai bevándorlók, Ontário területét huron, irokéz, krí, neutral, ottawa és tobako indián nemzetek éltek. Új-Franciaország megalapításakor Etienne Brulé, a csupán 17 éves fiatalember elment a vadonba a huronok közé, hogy megtanulja nyelvüket és szokásaikat. Ő volt az aki európaiként először pillantotta meg az Ontario-, az Eire- és a Huron-tavakat, valamint a Felső-tó északi partjait. Az 1638-as himlőjárvány megtizedelte a bennszülötteket, a huronok felét megölte. 1648-ra a huronok ellenségei, az irokézek a megmaradt huron falvakat is elpusztították, mivel ők akarták teljesen uralni a szőrmekereskedelmet. A huronok között élő Jean de Brébeuf jezsuita atya, aki missziós iskolát és kórházat épített, betegeket gyógyított, és megismertette a földművelés titkát az indiánokkal, kínszások közt halt meg 1649-ben.

A franciák által alapított kereskedelmi állomások az egész 17. században virágoztak, innen indultak felfedező utakra a kalandorok, és feltárták a Nagy-tavak környékét és a Mississippi folyó területét. Bár a franciák a francia korona területének nyilvánították a felfedezett területeket, állandó települések csak elvétve alakultak, és azokat is körbefogták Új-Anglia brit lakosságának telepei. A franciák uralták a szőrmekereskedelmet, ám a britek csak a megfelelő alkalomra vártak, amit az Európában kitört hét éves háború hozott meg számukra, így 1756-ban az Ontário és Québec területén lévő francia erődök brit kézre kerültek; a brit fennhatóságot az 1763-ban megkötött párizsi szerződés is megerősítette. Az 1774-es Québec Act (Québec határozat) értelmében a kolóniára, mely az Ohio és Mississippi közötti területet is magába foglalta, a francia polgári törvények vonatkoznak, ám brit kormányzó áll az élén. Az Egyesült Államok elismerését követően (1783, párizsi szerződés) a brit koronához hű lojalisták ezrei menekültek Québecbe, így a Nagy-tavak és Ottawa folyó közötti területeket a tartomány vezetősége szétosztotta a menekültek között, akik farmokat és városokat hoztak létre. A konfliktusokat elkerülendő, a brit parlament 1791-ben felosztotta a területet az angol és a francia anyanyelvűek között: az angol anyanyelvűeké lett Upper Canada, azaz Felső-Kanada, és a francia anyanyelvűeké Lower Canada (Alsó-Kanada). Felső Kanadát 1815-től 30 éven át egy ún. Family Compact (családi tömörülés) irányította, amely gazdag anglikán családok szövetsége volt. A Family Compact nemigen törődött a lakosság igényeivel, ezért 1837-ben lázadás tört ki William Lyon Mackenzie vezetésével, melyet bár levertek, mégis sikeresnek számított, hiszen ezt követően megreformálták a kormányzatot és új kormányzót neveztek ki. 1857-ben Viktória királynő úgy döntött, hogy Ottawa legyen a főváros, 1867-ben pedig a négy tartományból megalakult Kanada, ekkor lett Felső-Kanadából Ontario tartomány.

A 19. században folyamatosan érkeztek bevándorlók főleg a Brit Szigetektől és Közép-Kelet Európából. Kínaiak és zsidók is érkeztek. A bevándorlók a tartomány déli és nyugati részein telepedtek le. Sok bevándorló dolgozott a vasútépítésen. Az államban 1793 óta törvénytelen volt a rabszolgaság, így az USA déli államaiból menekülő feketék Ontárióban találtak menedéket. 1896 és 1914 között a következő bevándorlási hullámban főként németek, oroszok, lengyelek, ukránok és olaszok érkeztek. A második világháború után is hatalmas bevándorlási hullám indult meg, németek, hollandok, olaszok majd portugálok és görögök érkeztek többszázvezres nagyságrendben. 1967-ben eltörölték az országokénti kvótarendszert, amely a dél- és kelet-európai, de leginkább az ázsiai bevándorlóknak kedvezett. Az utóbbi időben Ázsiából és a karibi térségből érkeznek a bevándorlók. Kanadában itt a legmagasabb a bevándorlók aránya, mely közül kiemelkedik Torontó, ahol a lakosság több mint harmada nem Kanadában született.

Ontário Kanada nemzeti jövedelmének több mint 40 százalékát adja, ipari termelésének pedig több mint felét. A tartományban működő gépkocsigyártó ipar Észak-Amerikában a második legjelentősebb, de kiemelkedő szerepet játszik még az erdőgazdaság, a hidroenergia termelés, és az élelmiszertermelés és feldolgozás. A tartomány északi területei gazdagok ásványi lelőhelyekben, ahol a 20. század eleje óta bányásznak aranyat, ezüstöt, platinát, nikkelt. Jelentős az uránbányászat is. Az idegenforgalom egyre meghatározóbb iparága a térségnek.

TORONTO

Toronto **Kanada legnagyobb városa**, a világ talán egyik legmultikulturálisabb és legélhetőbb városa egyben. Maga a "*Toronto*" szó irokéz nyelven azt jelenti, hogy a "*hely ahol a fák a vízben állnak*". A huron indiánok facölöpöket vertek a tóba, hogy könnyen tudjanak halászni. Toronto egy állandóan vibráló város, forgalmas utcákkal, szórakoztatóparkokkal és sokszínű kultúrával.

Toronto területe: 629,91 km²

Teljes népesség: kb. 2.7 millió fő

Éghajlata: nedves kontinentális éghajlat, amit az esős, meleg nyár és hideg tél jellemez

Pénzneme: kanadai dollár

Legfontosabb turisztikai látványossága az **553 m** magas **CN Tower**, ahonnan csodálatos kilátás nyílik az egész Torontóra.

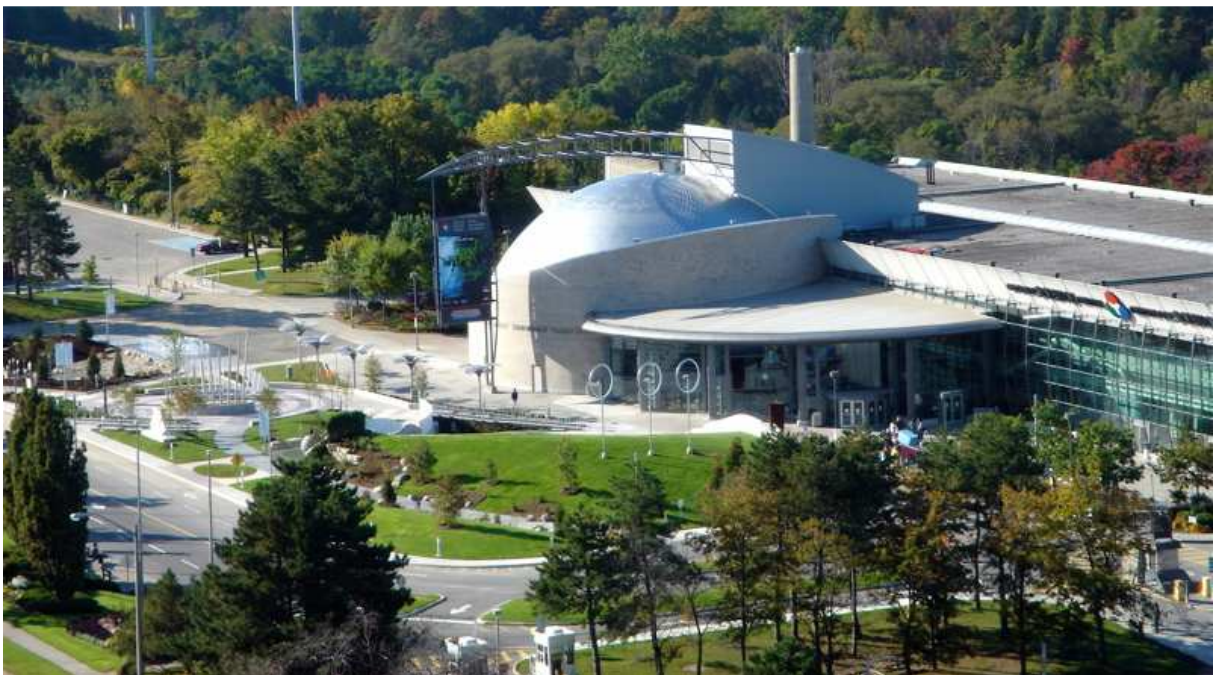
Egyéb érdekes helyek, amelyeket érdemes felkeresni a városban:

- **Toronto Zoo** (állatkert)
- **Ontario Place** (híres szabadidős- és szórakoztató park) az Ontario-tó partján

Fotó: Ontario Place (szabadidő és szórakoztató park)

- **Ontario Science Centre** és a **Casa Loma** (különböző kultúrákat magán viselő kastély).

Fotó: Ontario Science Centre (Tudományos Centrum)

Fotó: Casa Loma (Kastély)

MIT NÉZZÜNK MÉG MEG KANADÁBAN?

Fotó: Saint John város

A Saint John város, a Kanadát átszelő vasútvonal keleti végpontja, és télen az ország legforgalmasabb, jégmentes kikötője, Fundy-öböl partján, a Saint John-folyó torkolatánál épült. Közeli látogatók a Föld egyik legkülönösebb természeti tüneményét, a visszaforduló vízesést csodálhatják meg.

Apály idején a folyó vize szeszélyes örvényekkel, tajtékozva zúdul le a sziklák között a tenger felé, ám amikor betör az öbölbe a több emelet magas dagályhullám, az áradat visszafelé kezd hömpölyögni, így a tenger egymás

után elnyeli a víz vad zuhogását, majd végül a megcsöndesült és megemelkedett vízszintű folyón, a vízesés sziklái fölött már hajók is nyugodtan áthaladhatnak. A félelmetes színjáték naponta kétszer ismétlődik, amíg talán egyszer a rég tervezett árapály-erőmű meg nem zabolázza a Fundy-öböl árapályának iszonyatos erejét.

COLUMBIA ICEFIELD

A kanadai Sziklás hegység

Ahogy közeledünk a Csendes óceán felé, utunkat állja a Kanadai Sziklás hegység, Észak-Amerika egyik legszebb természeti tája. A Sziklás hegység a határ a két nyugati tartomány, Alberta és British Columbia között. Két hatalmas Nemzeti Parkot alakítottak ki a hegységben, Északon a Jasper, Délen a Banff Nemzeti park. A mai kirándulásra Calgaryból indulunk s mintegy 3 órási vezetés után érkezünk Banffba. A festői környezetben fekvő kisváros a Nemzeti park kapuja. A parkban szigorú szabályokat kell betartani. A megengedett sebesség túllépését könnyörtelenül büntetik, már 5km-es sebesség túllépésért \$200-os büntetést lehet kiszabni! A másik szabály, semmit sem szabad hátrahagyni a parkban. Egy gyufaszálát sem szabad eldobni, minden szemetet vagy kiviszni magaddal, vagy a kijelölt helyen a kijelölt tárolóba helyezed el. Ez a szabály a medvéket védi. (Emlékeztek a Maci Laci kalandjaira?) A harmadik szabály: Szigorúan tilos a kocsiból kiszállni a kijelölt parkoló s pihenő helyeket kivéve. (Ezt a szabályt nagyon sokan megszegik, én is megtettem.)

Banffban most nem időzünk, megyünk tovább a jégmező fele.

Blue Lake

Az út, mondani sem kell, csodálatos. Gleccserek, vadállatok, lélegzet elállító hegyek, kristálytiszta folyók s olyan kék vagy zöld vizű tavak mellett vezet amilyeneket elképzelni sem lehet, látni kell. A fenti Blue Lake (Kék tó) is egy ilyen csoda.

Valahol az út mellett

A kirándulásunk célja a Columbia Icefield megtekintése. Nekem ez a második kísérletem, az első 2006 októberében történt, mikor is a szezon vége után 3 nappal Edmontonból mentem arra, s olyan hóviharba kerültem a hegyekben, hogy csak na! Egy pillanat alatt leszakadt az ég, még 10 m-re sem lehetett látni, csak csodával határos módon tudtam a keskeny hegyi úton visszafordulni és Jasperbe visszavezetni, ahol is ragyogó napsütés és + 10 fok várt rám. Jasperben a zebrát nem csak emberek használják, a szarvasoknak is elsőbbségi joguk van! Rengeteg elk-nek nevezett szarvas jön a városba, rendszeren megtalálhatók az utcákon, a kertekben, 2-3 m-re is bevárják az embert s akkor sem menekülnek, csak nyugodtan arébb lépnek.

Júniusban ez a veszély nem fenyegetett, bár Calgaryban az előző nap hó esett!

Grizzly Medve

Ezzel a komával nem szertnék találkozni! Ha a hátsó lábára áll akkor 3.5m magas! Gyorsabban fut, úszik, mászik mint az ember s ha a 800kg-ját mozgásba hozza, akkor semmi esélye az embernek!

Megint fényképeznek

Félúton lévén a jégmezőhöz, elérkezünk a Saskatchewan River crossing nevű helyhez. Az átkelő hely "The Crossing" elnevezés a prém kereskedőtől

származik, akik itt keltek át a Saskatchewan folyón British Columbiába menet.
Varázslatos hely!

Pihenő hely

Talán a legszebb fekvésű parkoló, pihenő hely a Sziklás hegységben.

A Crossing után az úton

Végre elérkeztünk a jégmezőhöz. Területe 325 négyzet km, a hó és jég vastagsága 300-360 m között változik, évente átlagban 7 m hó esik, 8 gleccsert táplál, ezek közül az Athabaska, a Dome és a Stutfield gleccserek az útról is láthatóak. A Columbia által táplált folyók, Az Atlanti, a Csendes és az Arktik óceánba ömlenek.

Roppant furcsa érzés volt inni a csörgedező kis csermelyből, mely jég hideg, kristály tiszta és lehet, hogy 15 ezer évvel ezelőtt esett hó, mely most olvadt

meg! A kirándulás a jégmezőre, jó 1.5 órás volt, nagyon különleges élmény!
A jégmező után Jasper fele az Athabaska folyó mellett vezet az utunk, amely nyáron jelentéktelen sekély vizű, bár széles, patakocskának látszik, de a tavaszi olvadáskor több méter mély, az útjából mindent elsöprő tomboló víztömeg. Az útról egy kis kitérőt téve, meglátogathatjuk az Athabaska vízesést amely festőien illeszkedik a környezetbe

Az Athabasca waterfall - vízesés

Pár kilométerre Jasper előtt egy másik kitérővel a Sunswapta vízesést csodálhatjuk meg.

Sunswapta waterfall - vízesés

NIAGARA

Ontario, Kanada

Magasság: 51 méter

Szélesség: 1203 méter

A Niagara talán a legismertebb, de mindenképpen a leglátogatottabb vízesés a világon, noha sem magasságban, sem vízhozamban nem éri utol a legnagyobbakat, de az idelátogatókat fogadó látvány minden hiányosságot feledtet. A Niagara tulajdonképpen három különálló vízesésből, az Amerikai-vízesésből, a Menyasszonyi fátyol-vízesésből és a Patkó-vízesésből áll. A vízesést a Niagara-folyó táplálja, amelyen közel 65 ezer köbméter víz folyik le másodpercenként, de a vízesés ténylege vízhozama egy közeli erőmű miatt "csak" 26 ezer köbméter víz zúdul le egy másodperc alatt.

A vízesés Torontóból alig kétórás autóútra van, így akár egy könnyebb napi kirándulást is megér, de a vízesés kanadai oldalán számtalan szálloda, panzió és motel közül lehet válogatni. A természeti látványosság köré igazi turisztikai iparág települt: aki a legszebb panorámában szeretne gyönyörködni, felliftezhet a Skylon-toronyba, hogy innen vegye szemügyre a vízeséseket, de például helikopterről is megfigyelhető a zuhatag. A legizgalmasabb élményt az jelenti, mikor kis sétahajókkal megyünk be a vízfüggönybe, de egy alagúton keresztül a vízesés mögé is bepillantathatunk. Aki az Egyesült Államok felől érkezik, Buffalo városába kell jönnie. Itt egy félbehagyott hídra emlékeztető kilátó platformról vethet pillantást a vízesésre, de aki igazán szeretne gyönyörködni a látványban, át kell mennie Kanadába.

MONTREAL

Kanada második legnagyobb városa, **Montréal**, a Szent Lőrinc és az Ottawa folyó találkozásánál található Montréal-szigeten fekszik, melynek hossza 48km, szélessége 12 és 16 km között változik. A város területe 156 km², a lakosság száma meghaladja az 1 milliót, de Nagy-Montréal (Greater Montréal) meghaladja a 3 milliót. Komoly jelentőségű ipari, kereskedelmi és pénzügyi központ, négy egyetemével (Concordia University, McGill University, Université de Montréal, amely a legnagyobb francia egyetem Párizson kívül, és az Université du Québec à Montréal), több színházzal és koncertteremmel, számos különleges eseménnyel, fesztiválokkal jelentős kulturális szerepet tölt be mind a tartomány, mind pedig az ország életében. A város közlekedési csomópont is, több főközlekedési út áthalad rajta, az ország két legnagyobb vasútjának is itt a központja, és a várostól 22 km-re található a Dorval Airport (Aéroport de Dorval) nemzetközi repülőtér, valamint az 55 km-re lévő Mirabel Airport, amely chartergépek forgalmát bonyolítja. Kikötője is jelentős forgalmat bonyolít a Szent Lőrinc-víziút által. A város főpályaudvara a Gare Centrale, amely fogadja a VIA Rail Halifaxból, Torontóból, Ottawából, Québecből és Gaspéből érkező vonatokat, valamint az USA-ból érkező Amtrack-vonatokat.

Kétnyelvű város, amely a Mont Royal körül épült fel, nem kevés véráldozat révén, vélhetően a nevét is innen kapta. XVIII. századi épületek teszik

hangulatossá a várost, melyek közül említést érdemel a Pointe-a-Calliere, a Régészeti és Történeti Múzeum. Télen elviselhetetlenül hideg szelek uralkodnak a város fölött, ilyenkor a nép leköltözik a föld alá, ahol éttermek, mozik, szórakoztató létesítmények tucatjai várják őket. A bárók egy része angol jellegű, más része franciás beállítottságú. Mindenki megtalálja a kedvére valót, nem érdemes kihagyni!

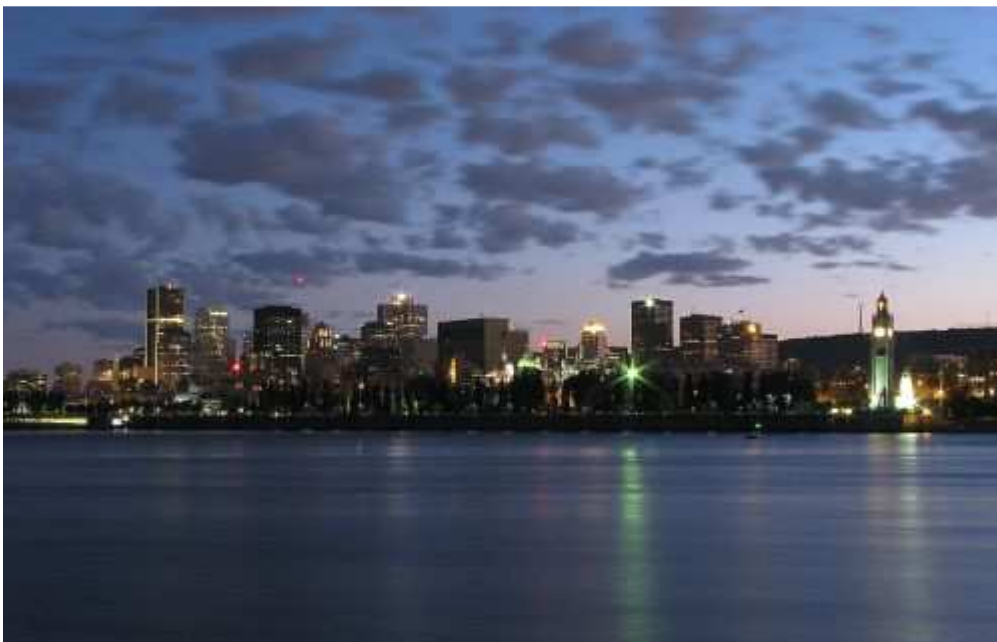
Montréal már 1535 előtt is lakott volt, hiszen az indiánok Hochelaga (Hódok gátja) nevű települését Jacques Cartier már itt találta, ekkor hozzávetőlegesen 3500 lakosa volt. Cartier I. Ferenc francia király nevében birtokba vette a sziget, melynek a közepén egy hegy emelkedik valószínű e két elem kombinációjaként jött létre a neve is, „Mount Royal” azaz „Királyi hegy”. 1611-ben kereskedelmi állomást létesítettek itt, ekkorra az indiánok már elhagyták a települést. A várost Paul de Chomedey alapította 1642-ben, a telepesek a kapott földet a zord időjárás és az indián támadások közepette próbálták művelni. Montréal több családjára vissza tudja vezetni eredetét a telepes időkig. A település szépen fejlődött, s Montreal a nyugat kapujává vált. 1720-ban út épült Montréal és Québec között, így rendszeres postaszolgálatot is tudtak működtetni. Az angolok 1760-ban foglalták el a várost, 1775-ben hét hónapig amerikai megszállás alatt állt a város. 1784-ben itt alakult a North West Company a Hudson's Bay Company legnagyobb szőrmekereskedő vetélytársa, melyet 1821-ben magába olvasztott az erősebb előd. 1853-ban, a hatalmas tűzvészt követő évben megindult a rendszeres hajóforgalom Liverpool, s így Európa és Montréal között. 1959-ben nyílt meg a hajózható vízi út, a Szent Lőrinc-víziút Kanada és az Egyesült Államok közös vállalkozásaként, amely összeköti az Atlanti-óceánt a Nagy-tavak legtávolabbi végével, 3768 km hosszúságban. Ennek köszönhetően Montréal, bár 1600 km-re van az Atlanti-óceántól, Kanada egyik legnagyobb tengeri kikötőjének számít. Forgalmának több mint 60 százalékát tengerentúli kikötőkből származik és oda irányul, elsősorban európai, közel-keleti és afrikai kikötőkből.

Montréalban a lakosság kétharmada franciául beszél, a város Párizs után a második legnagyobb francia város. 1967-ben itt tartották a világiállítást, 1976-ban pedig a nyári olimpiai játékokat rendezték itt.

Montréal látnivalói

Üzletközpontok: A rue Ste-Catherine és környéke a hagyományos üzleti negyed. A legnagyobb üzletközpont az Eaton's, de a Bay (A Hudson's Bay Company utódja) is fogható az Eaton's-hoz. A földalatti utcarendszer, az Underground Montréal, köti össze a város négy metróállomását, és az egyes irodaépületeket az üzletközpontokkal (ilyen pl. a Centre Eaton, Les Cours Mont-Royal, Place Montréal Trust) és a föld alatt üzletek, vendéglők sorakoznak.

Montréal a magas házak és felhőkarcolók városa, amelyek érdekes kontrasztot alkotnak a megmaradt, 18-19. századi házakkal.

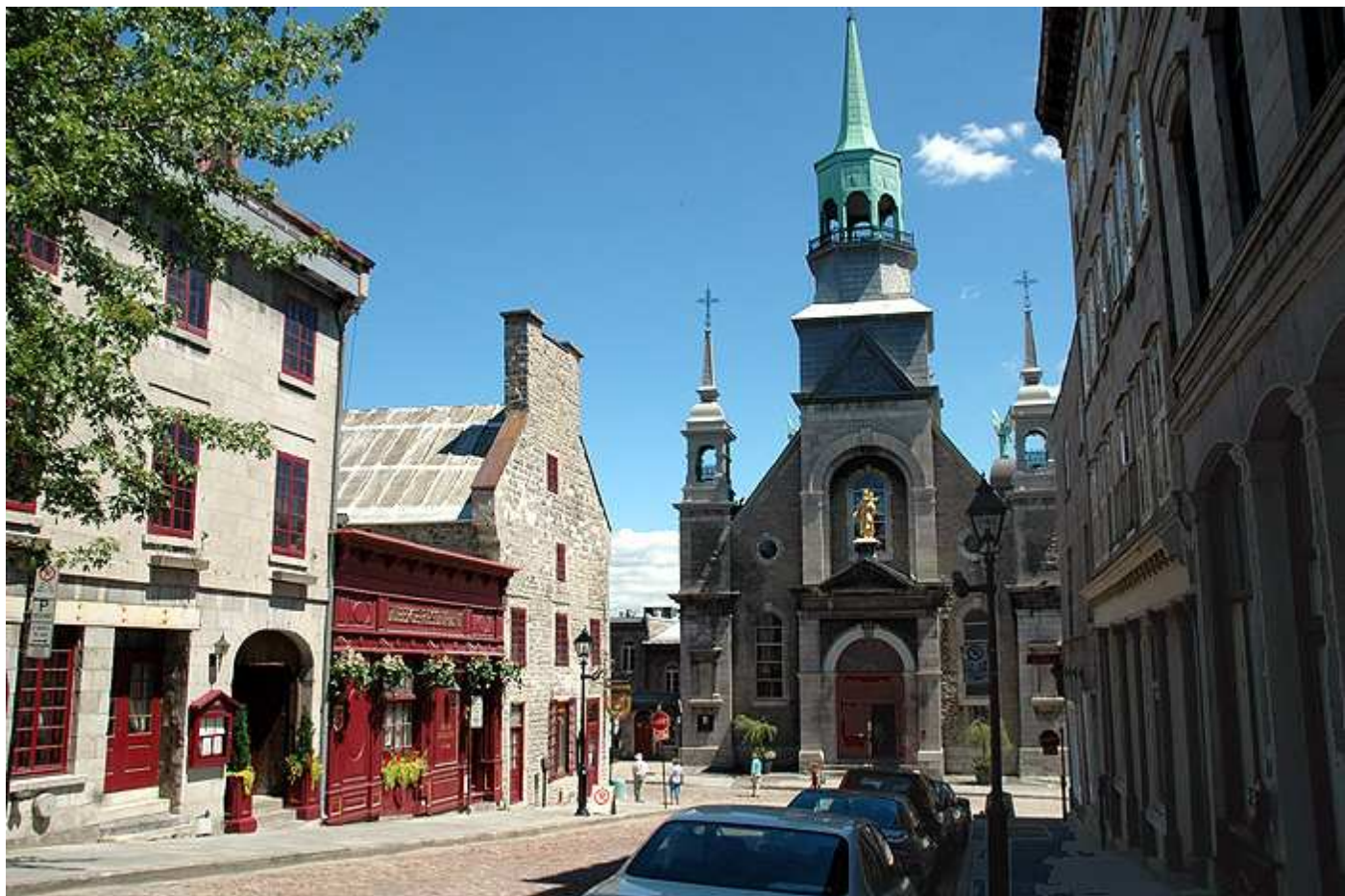

Az Óváros

Montréal óvárosában szállt Cartier is és Champlain is partra, itt állt a Ville-

Marie, az első település a szigeten. A 18-19. században épült házakat helyreállították, többek között a

kormányzati, bírósági, pénzügyi hivatalokat. Az óváros központja a város legrégebbi nyilvános tere, a Palace Royale, amely 1657-ben alakult, ami eredetileg piactér volt, de a halálos ítéleteket is itt hajtották végre. 1894-ben obeliszket állítottak a város alapítására emlékeztetően, melyen az 53 telepes neve is szerepel, akik Maisonneuve vezetésével érkeztek meg 1642-ben.

Az óvárosban található a Montréal Történeli Központ (Centre d'Historie de Montréal – Montréal History Centre), egy 19. századi tűzoltóállomás vörös téglás épületében, ahol helytörténeli kiállítások találhatók. A Miasszonyunk-bazilika (Basilique Notre-Dame, Basilica of Notre Dame), Észak-Amerika legnagyobb és legszebb római katolikus székesegyháza, amely 1829-ben neogótikus stílusban épült és erősen érződik rajta a londoni Westminster

Apátság és a párizsi Notre-Dame hatása. A Place d'Armes-t Montréal legszebb terének mondják, közepén Maisonneuve bronzszobrával. Ezen a téren található a város legrégebbi épülete, az 1685-ban épült Séminaire de Saint Sulpice (a szulpicánus szerzetesek szemináriuma – Saint-Sulpice Seminary), amely ma is a szerzeteseké. Homlokzatán található az 1710-ből származó, minden bizonnyal Észak-Amerika legrégebbi faszerkezetű órája, amelyet 1966-ban elektromos hajtásúra cseréltek. A Place Jacques Cartier téren található Nelson-emlékmű elsőként örökítette meg Trafalgar győztes emlékét, 1809-ben. Az emlékmű tövében valaha kaloda, manapság virágárusok állnak. A Vieux Port (The Old Port, a Régi kikötő) manapság pihenést szolgáló parkként funkcionál, ahol komoly- és könnyűzenei koncertek, tánccsoportok és pantomimtársulatok láthatók. Az itt található Kulturális komplexumban IMAX Theatre működik, és itt található Clock Tower-ben (Óratorony) kilátó működik. Az itt található dokkok mellől sétahajók indulnak. A Musée du Château Ramezay (Ramezay Kastélymúzeum – Château Ramezay Museum) manapság múzeumként működik, melyben a 18. század Új-Franciaországának életét mutatja be a néprajzi gyűjtemény és indián kézműves munkák által, azonban korábban itt laktak a mindenkori francia kormányzók, majd a Függetlenségi Háború idején az amerikai megszállók főhadiszállása volt. Később különféle kormányhivatalok működtek benne.

A Belváros

A belváros az óvároson kívüli terjeszkedés a 19. században kezdődött, ekkor alakult ki a belváros úthálózata, az üzletek utcája és a bankok utcája, ám ahogy a város nőtt, ezek a funkciók összekeveredtek. Manapság a belváros a kereskedelmi, pénzügyi és kulturális központ. A belvárosban található a Kortárs Művészeti Múzeum, a neogótikus stílusú, Krisztusnak szentelt anglikán székesegyház, amely normandiai homokkőből és montréalai mészkőből épült, a neogótikus Szent Patrik bazilika, amely a montréalai írek

székesegyháza, amely jelenleg az angol nyelvű római katolikusok vallási központja. A Place Ville-Marie a modern városközpont, melynek közepén szökőkút, körülötte pedig felhőkarcolók állnak. A tér alatt épült meg az első földalatti üzletközpont, az un. Shopping Promenade [vásárlósétány], amely mára már valóságos várossá nőtte ki magát. A Cathédrale Marie-Reine-du-Monde (Mária, a Világ királynője-székesegyház, Cathedral of Marie-Reine-du-Monde) a római Szt. Péter bazilika kétharmadára kicsinyített mása, amelyben a faltár felett található baldachin a Szent Péter templomában lévőnek a pontos mása. A Palace du Canada és a Palace Bonaventure felhőkarcolói közt bújjik meg a központi vasútállomás, ahol valaha az indiánok árulták a szőrméket. Meredek utca vezet le a Victoria Square-re, ahol Viktória királynő 1872-ben készült szobra áll. A legnevezetesebb felhőkarcoló a Place Victória, vagy más néven Stock Exchange Building (Tőzsdepalota).

A kikötő

A világ legnagyobb folyami kikötője az óvárostól délre található, és 21 km hosszan húzódik a folyó partján a Victoria Pier (Viktória móló) végében áll az 50 m magas Sailors' Memorial Tower (tengerészek emléktornya), azaz a Tour de l'Horloge (Óratorony), amelyet az első világháborúban elesett tengerészek emlékére állítottak. A Szent Lőrinc-folyóba benyúló hosszú földnyelv csúcsán a Parc de la Cité du Havre (a kikötőváros parkja) látható, ahol az 1967-es világkiállításra megépítették az un. Habitat-ot, Moshe Safdie építész lakótömbjét.

Fotó: Viktória móló és az Óratorony

Az Île Ste-Hélène (Szent Ilona sziget – St. Helen's Island) közepén a Parc Hélène-de-Champlain foglalja el, a park keleti végén pedig a La Ronde vidámparkot találjuk. A parkban található Régi erődöt 1820-1824 között emelték, hogy az esetleges amerikai támadás ellen védjék a folyót és a várost, amelyre azonban soha nem került sor. Az erődben barakkok, fegyvertár és lőportár található, valamint Montréal és Kanada történetével kapcsolatos katonai eszközök, térképek és modellek. Az erődben katonai díszszemléket szoktak rendezni, melyek közül a legnépszerűbb a Festin du Gouverneur (Governor's Feast, a Kormányzó Lakomája), ahol valódi 17. századi étkezésein vehetnek részt az érdeklődők korabeli ruhákba öltözött pincérekkel és mulattatókkal.

Az Île Notre-Dame (Notre-Dame Island, Miasszonyunk szigete), 1967-es világkiállításra kialakított mesterséges sziget, amelynek földjét a metró kiépítésekor kitermelt föld és törmelék segítségével emeltek. Januárban itt tartják a Hófesztivált.

Montréal belvárosától északra található az Olimpiai Park (Parc Olympique – Olympic Park), ahol 1976-ban megrendezték a nyári olimpiát. Az Olympic Tower (Olimpiai torony) 175 m magas, melynek csúcsára drótkötélpálya visz

fel, és tetejéről 80 km-es körpanorámát láthatunk. Innen látható az Olimpia Stadion is.

A Bidôme de Montréal a „környezet múzeuma” bemutatja a világ és annak lakói közti kölcsönös függőséget. Itt négy ökoszisztémát ismerhetünk meg, a trópusi erdőt, a laurentiumi erdőt, a Szent Lőrinc folyó vízi környezetét és az Északi és a Déli-sark tájait és állatait. Az Olimpiai Stadionnal szemben található 75 hektáros botanikus kertet Jardin Botanique de Montréal-t 1931-ben alapította Marie-Victorin szerzetes. A Jardin de Chine (Kínai kert) „barátságkert”, melyet a Ming-dinsztria stílusában, ahol szeptember közepétől novemberig kínai selyemlámpásokkal rendezik meg a Magic of Lanterns (Lámpavarázs) ünnepséget. De található itt még japánkert és pavilon is, valamint rovargyűjtemény és terrárium is.

Fotó: Kínai kert

Montréal belvárosában számos múzeum is található: A Musée Redpath, az 1821-ben alapított McGill University területén található, az első olyan épület, amelyet eredetileg is múzeumnak szántak és kiállítási tárgyai (régészet, néprajz, ásványok, gerincesek, gerinctelenek, Québec állatvilága és őslénytan

témakörökben) a mai napig olyan elrendezésben található, mint egykor, nyitáskor. Kanadai Történelmi Múzeum a 18. századtól napjainkig ismerteti az ország történetét, de található itt gyűjtemény ruhákkal, textilekkel, díszítőművészetekkel, régészettel és néprajzzal kapcsolatban is, valamint festmények, nyomatok és rajzok is. Külön múzeuma van a díszítőművészeteknek; a Musée des Arts Décoratifs de Montréal (Montréal Museum of Decorative Arts).

A Parc du Mont-Royale, Montréal királyi hegye 233 m magas, melynek tetején esténként kivilágított kereszt áll. A feszületet Maisonneuve emelte, mert megfogadta, keresztet állít a hegyen, ha a település túléli az 1642-es, december 25-én tetőző árvizet. A parkot magát egyébként Frederick Law Olmsted amerikai tájkertépítő tervezte, aki a New York-i Central Park megálmodója volt.

Montréal közvetlen környéke

A szigeten nem csupán Montréal terül el, hanem számos kisebb-nagyobb település is, melyek közigazgatásilag külön állnak Montréaltól ám a Nagy-Montréal részei. A Szent Lőrinc-folyó keleti, és déli partján is, a Laval-szigetekre és a Mille Îles folyó mellett lévő településekre is ugyan ez érvényes. Fontos megemlíteni Lachine települést, amely a Montréal-sziget egyik legrégebbi települése. Közeli félelmetes zuhatagok (Lachine Rapids) található, valamint néhány múzeum állít emléket a szőrmekezelésnek, miután a város az egyik legjelentősebb szőrmeraktár és kereskedelmi állomás volt az országban.

A Szent Lőrinc-folyó déli partján fekszik Kahnawake (jelentése: a zuhatagok mellett), ahol az egyre nyugatabbra kényszerülő indiánok telepedtek le, majd itt kaptak menedéket a kereszténnyé vált irokézek, akiknek leszármazottai a mai napig itt laknak. Itt nyugszik a boldoggá avatott Kateri Tekakwitha, az irokéz lány, aki várhatóan az első indián szent lesz Észak-Amerikában.

Laval városában található a Cosmodome tudományos-ismeretterjesztő központ, melyet az űrrepülés tudományának és technológiájának szenteltek. Itt a látogató az űrtudománnyal kapcsolatosan több mint ötven, saját kezűleg működtethető eszköz segítségével szerezhethet ismereteket és tapasztalatokat. A csillagászat és űrkutatás mérföldköveit egy mozgókép-összeállítás ismerteti az érdeklődővel.

Montréaltól délre található Hemmingford a vasútnak köszönheti kereskedelmi központtá válását. Ma egymillió almafa valamint almaborkészítő üzemek tarkítják. Közelében van a Parc Safari (Szafaripark), melyen csak gépkocsival lehet keresztülhajtani. Itt afrikai, európai, ázsiai és észak-amerikai szekciók találhatók 80 állatfajból közel 1000 példányt láthatunk. Gyalogosan bejárható részein (Őz ösvény, Elvarázsolt erdő) a háziállatokkal ismerkedhet a látogató. Ezen kívül a szórakozást szolgálja a játszótér és a tó, ahol strandolni, úszni és napozni is van lehetőség.

A Montréaltól kelet felé eső Rock Island arról híres, hogy a Kanada-USA államhatár fut keresztül rajta. Az 1100 fős városka számos háza még az államhatár meghúzása előtt épült, így néhány háztartásban előfordul, hogy az Egyesült Államokban készített ételhez Kanadában terítenek meg. Hasonló a helyzet a Haskell Könyvtár és Operaház esetében, ahol a színpad Kanadában, a nézőtér viszont az Egyesült Államokban található.

A St-François-folyó mellett fekvő 45 ezer fős városban, Drummondvilleben található 70 házból álló un. Telepések Falvában az élő történelemmel találkozhat a látogató. A házak 1810 és 1910 között épültek, korabeli berendezések találhatók bennük, és korhű ruhákba öltözött idegenvezetők ismertetik meg a látogatókkal Québec kézműiparát és kereskedelmét.

Montréal és Québec között fekszik Trois-Rivières város, mely 48.500 lakosával a második legrégebb francia település a tartományban. Az irokéz támadások elleni védelem volt a feladata határvárosként, és a huronok itt bonyolították szőrmekereskedelmüket a fehérekkel. Számos legendás felfedező kiindulópontja volt a város. Jelentőségét fekvésének is köszönheti,

hiszen itt találkozik a St-Maurice-folyó a Szent Lőrinc-folyóval, így Új-Franciaországban az 18. században a legfontosabb közlekedési csomópont volt. Itt található Kanada egyik leghosszabb hídja, amely a Szent Lőrinc-folyó egyetlen hídja is egyben, a 3500 m-es Laviolette híd. A városban található a Québeci Népművészet és Hagyományok Múzeuma (Musée des Arts et Traditions Populaires du Québec – Museum of Québec Folk Arts and Traditions), amelynek hat kiállítási terme mellett találunk régi börtönt és a korai időkből származó québeci lakóházak utánezatait. A Lieu Historique National des Forges du St-Maurice (The Forges of St. Maurice National Historic Site – Nemzeti Történelmi Emlékhely – Vasgyárak) 50 hektáron terül el, és itt működtek Kanada első vasgyárjai. Trois-Rivières a 18. század első harmadától egészen a 19. század utolsó harmadáig sikeresen gyakorolt hatást a kanadai gazdasági, politikai és társadalmi életére. A gyártelepen készített korabeli tárgyakon kívül megtekinthető az öntöttvas készítésének története, valamint a vasért- és a szénfeldolgozás 1700-as évekbeli feldolgozásának menete.

A Laurentides-hegység szinte teljesen érintetlen része a Szt. Mauric-folyó nyugati partjánál elterülő La Maurice Nemzeti Park, melynek felszíne 980 millió éve képződött a prekambriumban. A sziklás tájat a legutóbbi jégkorszak dombvidékké formálta. A folyó menti teraszokat a jégkorszak nyomán maradt Champlain-tenger mosta. Közel 200 madárfajnak ad otthont a park, ezen kívül számos különleges kanadai állatfaj él itt, a kanadai jávorszarvas, feketemedve, prérifarkas és a hiúz. Érdekes látnivalót kínálnak a hódtelepek is. Az egész évben nyitva álló park várja a nyáron táborozni, kenuzni, horgászni és télen síelni vágyókat.

Sherbrooke Street in Montreal, Canada (terraced houses)

VANCOUVER

A látogatók szerint minden kétséget kizáróan Kanada legszebb fekvésű városa. Dombos vidék, melyet még szebbé tesz a hidak, öblök és az óceán látványa. A belvárosban egymást érik a látnivalók: a viktoriánus stílusban épült Gastown városrész felújítva várja felfedezőit, a Stanley park pedig kiváló kikapcsolódási lehetőséget kínál. Tengerpartján egymást érik a jobbnál-jobb beachek, de a környéken kiváló kirándulóhelyek is találhatóak a kanadai vadonba.

A természeti csodák sora a Vancouver-szigeten bálna-megfigyeléssel fokozható.

Vancouver város valamivel több, mint félmillió lakosával a Fraser folyó és a Burrard-öböl közti félszigeten található, a belváros pedig az öbölbe nyúló kis

félszigeten helyezkedik el. Don José Narváez volt az első, aki feljegyzést készített a mai város tengerpartjáról, majd George Vancouver kapitány érkezett, aki az északnyugati átjárót keresve 1792-ben behajózott a Burrard-öbölbe. Felmérte és feltérképezte azt a területet, ahol ma a belváros fekszik, és a különböző területeknek angol neveket adott. A 19. század elején megérkezett a Hudson's Bay Company, majd jöttek a szőrmekezesek és az aranyásók is megérkeztek 1858-ban.

Először Queensborough nevű település alakult ki a Burrard-öböl és a Fraser folyó közötti félszigeten, ami később New Westminster lett. Itt nyitotta meg az 1860-as években „Gassy” Jack Deighton italmérését Granville fafeldolgozó munkásai számára. Ezt nevezik ma Gastownnak. Ugyenakkor három fiatalember megvásárolta a Burrard-öböl melletti földeket. A fiúkat bolondnak nézték, hogy a központtól annyira távol vesznek földet. Ma ez a rész foglalja magában Vancouver egész nyugati részét. A vasút megérkezésével Granville fontossága megnőtt, 1886-ban a félsziget többi részével együtt várossá alakult Vancouver néven. Ekkor 2000-en laktak itt. Egy hatalmas tűzvészt követően az újjáépítés során a város vezetése úgy döntött, hogy a Stanley Park területét nem építik be, ezért a város mai lakói is örökké hálásak lesznek.

1891-ben hajózott be a Burrard-öbölbe a Canadian Pacific (kanadai csendes-óceáni) flotta, ezzel megnyílt az óceáni hajózás lehetősége, és Vancouver a világ nagy kikötői közé lépett. Lakossága 1900-ra 100 ezer főre emelkedett a lakosság száma. A város mára már Kanada nyugati partjának pénzügyi, ipari, hajózási, kulturális és turisztikai központja. Az 1986-os világkiállításnak Vancouver volt a házigazdája. Kínai városrésze (Chinatown) Észak-Amerikában San Francisco után a második legnagyobb.

A **belváros (Downtown)** gyalog is könnyedén bejárható. Az „óvárosban” található, **Gastown** „Gassy” Jack Deighton italmérésével jött létre és indult fejlődésnek. Azért jelentős az italmérés megnyitása, mert az üzemek területén

(fűrészmalomok, falfeldolgozók) nem szabadott alkoholt fogyasztani. A kocsmák körül hatalmas bódéváros alakult ki hevenyészett épületekkel, sátrakkal, fából készült járdákkal. Az 1886-os tűzvész után már kőből és téglából épült újjá a település, és a Cordova Street nemsokára a város üzletekkel teli utcájává vált.

Fotó: Vancouver belvárosa

Gastown a város nyugat és dél felé történő terjedésével veszített jelentőségéből, hoteljeiből, házaiból raktárak lettek, sokan magára hagyták otthonaikat. A nagy gazdasági világválság idején a munkanélküliek vették birtokba az elhagyatott házakat, lassanként azonban, ahogy enyhült a válság, már csak a legszegényebbek maradtak itt, és drasztikusan felütötte a fejét a bűnözés és az alkoholizmus. 1960-ra Gastown teljesen lepusztult, történelmi jelentősége feledésbe merült, és már tervezték, hogy teljesen ledózerolják és helyére autótutat építenek. Erre azonban nem került sor, és a 60-as évek végére megkezdődött a lepusztult raktárak, hotelek, vendéglők felújítása. Mára már a városi megújulás és műemlékvédelem példája a városrész, a 19-20. század fordulójának hangulatát idéző házakkal, kávézókkal, galériákkal. **„Gassy” jack Deighton bronzszobra** a Maple Tree téren áll, az 1970-es években állították. A városrész nevezetessége a **gőzóra**, melynek működését

kis gőzgép biztosítja. Vancouver útjainak mai számozási rendszere ott kezdődik, ahol egykor az italmérés állt: a Carral és a Water utcák sarkán.

Gastown nyugati kapuja a **Harbour Centre**-re (kikötő központ) nyílik. Itt található a 167 méteres „The Lookout at Harbour Centre” Tower (Látkép a Harbour Centre-re” Torony), melynek tetejére két lift viszi fel a látogatókat. A liftek érdekessége, hogy üvegből készültek, és már felfelé menet élvezhetjük a kilátást. A kilátóteraszról teljes körpanorámát láthatunk: megnézhetjük egész Nagy-Vancouver, az óceánt, a hóval fedett hegyeket. A forgó vendéglőben is remek kilátás tárul elénk. A Canada Place gyakorlatilag a város kikötője, ahonnan átkelőhajók indulnak Vancouver-szigetre, Alaszkába, és vízibuszok, sétahajók indulnak North Vancouverbe. Itt állt az 1986-os világkiállítás kanadai pavilonja. A hatalmas fehér vitorlákat formázó épület ma a kikötő jelképe. Itt található a Vancouver Trade & Convention Centre (Kereskedelmi és kongresszusi központ), és a CN IMAX® Theatre, amelynek öt emelet magas vetítőernyőén lehet filmeket nézni. A terület érdekessége a SkyTrain (magasvasút), amely a Canada teret köti össze New Westminsterrel, ez a világkiállítás hagyatéka, csakúgy, mint a SeaBus (tengeri vízibusz), amivel North Vancouverbe lehet áthajózni.

Vancouver keleti részén található a **Chinatown** (kínai negyed). A kínaiak Vancouverbe a vasútépítés miatt költöztek 1881 – 1884 között. 15 ezer munkást hoztak az építkezésre, nagy részük le is telepedett a városban és Victoriában. Gastown mellett, attól keletre alakult ki a városrész. Házainak nagy része a 19-20. század fordulóján épült jellegzetes elrendezésben. A földszinten kereskedelmi rész volt, az emeleten pedig szállásként szolgáló szobák. Az utóbbi időszakban hozatta rendbe a kínai közösség a várost, ma már rendezett vendéglők, kiskereskedők és bankok váltják egymást. Chinatown létszáma a mai napig is jelentősen gyarapodik, 1995-től hatalmas számban költöztek Vancouverbe Honkongból a brit állampolgárságú kínaiak, hogy a várost Hongcouvernek kezdték el nevezni. A kínai közösség minden

évben megünnepli a kínai újévet felvonulásokkal, zászlókkal, sárkányokkal és az elmaradhatatlan tűzijátékkal. Az ünnepelés három napig tart. A kínai városnegyed szívében található a Klasszikus Kínai Kert (Dr. Sun Yat-sen Classical Chinese Garden), amelyet a Ming dinasztia (1368-1644) alatt Suzhou városában kialakult magánkertek mintájára építettek. A kert legtöbb alkotórésze Kínából származik, tervezése a taoista kertfilozófia alapján készült.

Már a kínai negyeden kívül található a **Science World** („Tudományos világ” – a Természettudomány háza), ahol megismerhetjük az egyes természeti jelenségek magyarázatait, megfoghatunk és kezelhetünk különféle „szerkentyűket” és az OMNIMAX® színházban természeti és tudományos témájú háromdimenziós filmeket.

Vancouver nyugati részén található számos park, többek között a **Queen Elisabeth Park**, ahol a város legmagasabb pontja, a 150 méteres Little Mountain található. Tetejéről remek kilátás nyílik a városra, az óceánra és az északi part hegyeire. A Bloedel Conservatory (melegház) hatalmas kivilágított kupola alatt ellenőrzött klimatikus körülmények között nőnek a különböző fajta növények, de trópusi madarakban és halakban is gyönyörködhetünk. A VanDusen Botanical Gardens 22 hektáron terül el, pázsitos rétjeit tavak és sziklakertek váltják. A kert érdekessége a sövényrabilintus. A botanikus kerttől nyugatra a tengerbe nyúló félszigeten helyezkedik el a Point Grey városrész, ahol sok kellemes strand található.

A tartomány legnagyobb egyeteme az **University of British Columbia** 2500 hektáron helyezkedik el a Vancouver félsziget nyugati területén, a Georgia-szorosba benyúló végén. Több mint 30.000 hallgatója és közel 400 épülete van. A szép, erdős terület kedvelt kirándulóhely is egyben. Területén van botanikus kert, Földtani Múzeum (M. Y. Williams Geological Museum), japán kertművészetet bemutató kert (Nitobe Memorial Garden)

Az **antropológiai múzeum**, Kanada egyik leglátogatottabb múzeuma. Gyűjteményében a világ minden részéről származó régészeti és néprajzi tárgyak találhatók. Legérdekesebbek az indiánok művészi alkotásai, a totemoszlopok és egyéb színes faragványok.

Az Angol-öböl mentén autózva elérünk **West Point Grey** városrészhez és **Kitsilano** kerületet. A kerület a nevét híres squamish indián főnök nevéből nyerte. A kerületben kisvárosias, családias a hangulat, köszönhetően a régi és új házak keveredésének.

Az **Old Hastings Mill Store Museum** (Malom- és Raktármúzeum) az első ipari létesítmény volt az Angol-öböl déli partján. Az épület túlélte az 1886-os tűzvészt. A **Vancouver Maritime Museum** (Tengerészeti Múzeum) mellett (ahol hajómodellek, tengerész uniformisok, és tengerészetre jellemző tárgyak kerültek kiállításra) található a **St. Roch National Historic Site** (St. Roch [Rókus] Nemzeti Történelmi Emlékhely) A St. Roch hajó, melyet 1928-ban építettek, a volt az első (a második világháború idején), amely átkelt az északnyugati átjárón a Csendes-óceánról az Atlanti-óceánra. Ezt az utat 1944-ben is megtette visszafelé Halifaxból Vancouverbe. A háború után a Panama-csatornán is átkelt, így lett az első vízi jármű, amely körülhajózta az észak-amerikai kontinenst. A Vancouver Museum and Pacific Space Centre (Múzeum és Űrkutatási Központ, planetárium) anyaga felöleli a művészetekkel, természetrajzzal, a környezet történetével foglalkozó átfogó gyűjteményeket az indiánokról, kultúrájukról. Az űrkutatási központban megismerkedhetünk az ország az űrkutatásban és az űrhajózásban játszott szerepével. Űrhajózási szimulátort is kipróbálhat az ide látogató. A planetáriumban csillagászattal kapcsolatos lézeres bemutatók láthatók. A Granville-sziget az Angol-öbölből kiágazó False Creek, egy keskeny és hosszú öböl választja el a belvárost a nyugati félszigeten épült városrésztől. Ide nyúlik be a Granville-sziget (valójában félsziget), amely egykoron ipari

erület volt, a ma a művészek és a vásárlók kedvelt helye.

A **Stanley Park**, mely Lord Stanleyről, Kanada 1889-es kormányzójáról kapta nevét, 400 hektárán minden megtalálható, amely a szabadidő kellemes és hasznos eltöltéséhez szükséges. Lehet úszni, golfozni, teniszezni, bármi más sportot űzni, sétálni az érintetlenül hagyott erdőkben, és a tengerparton. Lovak húzta szekérrel is körbe lehet utazni a parkon. A park bejáratánál található a Lost Lagoon, egy 3 km átmérőjű tó, amely a különböző vízimadarak élőhelye és vándormadarak pihenőhelye. A **Stanley Park Zoo** (Állatkert) létrejötte állítólag egy fához kötözött medve mutogatásával kezdődött. Ma számos állat és madár megtalálható itt Észak-Amerika őshonos állatai közül. A gyermekeknek van külön **Children's Zoo** is, és egy 1,2 km hosszú kisvasút jár körbe. Az állatkert mellett van a park legnagyobb attrakciója a Vancouver Aquarium (akvárium). 8000-nél is több tengeri állat tekinthető meg itt, a világ összes tengeréből. Megfigyelhetők a kardszárnyú delfinek, a beluga bálnák, tengeri vidrák és fókák. Megnézhetjük őket alulról is, hiszen medencéjüknek fala átlátszó. Láthatjuk az Amazonas óriás halait és megismerkedhetünk a mocsárvidékek állataival is. A Totemoszlopok az akváriumhoz közel a Brockton Pointnél találhatóak. Ezeket a Brit Columbia területén élő part menti indián nemzetek művészei faragták évszázadok során (illetve azok másolatai állnak itt a legtöbb esetben). A félsziget északi csücskén a Prospect Point dombján is magasodik egy oszlop, Kanada lobogója mellett.

North Vancouver a Burrard-öböl északi partján, a hegyek lábánál fekszik, Vancouver 80.5 ezer lakosú elővárosa, amely eredetileg iparváros volt, azonban a világgazdasági válság idején annyira elszegényedett, hogy kis híján lakatlanná vált. A fellendülést a második világháború hozta, a hajóépítés felértékelődése következtében özönlöttek a munkások a hajógyárakba. Lakni pedig North Vancouverbe jöttek. Manapság a hajóépítésen kívül könnyűipara is van, és részt vesz a Vancouverkikötőjének életében is. A negyedben található a Capilano Suspension Bridge and Park (Capilano függőhíd és park),

amely a Capilano folyó 70 méter mély, fákkal sűrűn benőtt kanyonja fölött ível át. Elsőször George Grant Mackay készített függőhidat ide, 1889-ben, amely a századfordulón közkedvelt kirándulóhellyé vált. 1905-ben egy biztonságosabb kábelhidat építettek, majd ennek helyére 1956-ban készült el a ma is látható híd, több százból sodrott, előfeszített kábelekkel. A mai napig népszerű kirándulóhely maradt. A közelben a Capilano Trading Postban (kereskedelmi állomás), melynek épülete 1911-ben készült, kanadai indián kézművesek munkáit lehet megvásárolni. Nem messze pedig színes totemoszlopok csoportja látható. A totemoszlop készítésének módját is megcsodálhatjuk, hiszen indián művészek a látogatók előtt faragják cédrus szálfákból a totemoszlopokat. A Capilano roadon tovább sétálva a lazactenyésztő telep (Capilano Salmon Hatchery) felett van az 1955-ben épült Cleveland Dam (Duzzasztógát), amely létrehozta a Capilano tavat és mellesleg Vancouver nagy részét ellátja vízzel. Sokan a világ legjobb vizének tartják a Capilano folyó vizét. Tovább sétálva érjük el a Grouse Mountain-ra (Grouse hegy) vezető kötélpálya (Skyride) alsó állomását. A kabinok a nap folyamán 15 percenként indulnak útnak a hegyre. 1100 méter magasan csodálatos panoráma tárul a látogató elé. Ez a felső állomás nyáron gyalogos és kerékpáros kirándulások kiindulópontja, télen kiváló sítérekhez lehet innen eljutni. Fenn üzletek és vendéglők is vannak. Innen még magasabbra, 1128 méterre is felmehetünk a kétszemélyes libegővel, ahol körpanorámában gyönyörködhetünk. A libegő 11 és 19 óra között működik, de időjárástól is függ, hogy elindítják-e. Számos látnivalóval találkozhatunk még North Vancouver-ben, mint a Múzeum és Levéltár, a Lynn Canyon Park és a Mont Seymour Provincial Park (Seymour-hegyi Tartományi Park).

NAHANNI NEMZETI PARK

A kanadai Északnyugat Tartományban fekvő Nahanni Nemzeti Park volt az első, amely 1978-ban felkerült a Világörökség listájára.

Az 1976-ban 4766 km²-en alapított park területének története tele van misztikummal. Neve a denék, az őslakosok nyelvén annyit jelent: lélek. Tabu területnek számított, ahol a belépőre misztikus lények vadásztak. Az első európaiak aranyásók voltak. Az első jelentős lelet után elkezdődött az ideáramlásuk, s ez újabb rémtörténetek keletkezéséhez vezetett, nem ok nélkül: sokan tűntek el nyomtalanul, vagy kerültek meg holtan. Beszédesek a parkban található geológiai alakzatok nevei: Fej nélküli ember hegye, Temetkezőhegy, Halottak völgye. Ma a terület szinte teljesen elzárt, csak hidroplánnal vagy helikopterrel közelíthető meg, ezért gyéren látogatott: évente mindössze 600-800 turista keresi fel.

A park legfontosabb vízfolyása a Dél-Nahanni folyó, amelyen a Niagara-vízesésnél kétszer magasabb, 92 m magas Virginia-vízesés csodálható meg. Négy hatalmas kanyon keretezi a folyót, falaik olykor elérik az 1300 m-t, elnevezésük: Első, Második, Harmadik és Negyedik. A mészkőfalak az Első északi részén látványos karsztjelenségekben gazdag barlangokat rejtnek.

A park látványos geológiai értéke a számos forró hőforrás, forró vizű tó, amelyek ezen a zord vidéken sajátos mikroklimát hoznak létre, ahol a mérsékelt éghajlat növényei is otthon érzik magukat, mint az ibolya, az orchidea vagy az őszirózsa. A Nahanni Nemzeti Park többi részét tundra és északi fafajokból álló erdők borítják. Az állatvilága is jellegzetesen északi: Dall-juh, havasi kecske, farkas, feketemedve és grizzly él itt. Több mint 120 madárfajt figyeltek meg.

WOOD BUFFALO NEMZETI PARK

A Wood Buffalo Nemzeti Park, amely Alberta tartomány északnyugati és az Északnyugati Tartomány déli részén fekszik, 44 807 km²-nyi területével Kanada legnagyobb nemzeti parkja. 1922-ben alapították, mint a világ legnagyobb létszámú, szabadon élő bölénypopulációjának otthonát adó védett területet. Ma több mint 2000 bölény (*Bos bison athabasca*) él itt. Emellett a lármás daru (*Grus americana*) egyetlen ismert fészkelőhelye. A park legfőbb

feladata a hatalmas területen az érintetlen ökoszisztéma fenntartása, a kihalás szélén álló állatfajok védelme, szaporodási feltételeik biztosítása.

A park legalacsonyabb pontja a Little Buffalo-folyó (183 m), legmagasabb pedig a Caribou-hegység (945 m). Az aránylag alacsony magasság ellenére a park geográfaiilag nem érdektelen: itt található a világ egyik legnagyobb édesvízi deltatorkolata, amelyet a Peace, az Athabasca és a Slave folyók alakítottak ki, mielőtt elérik az Athabasca-tavat. A Ramsari egyezmény hatálya alá tartozó vizes élőhely a tavaszi vándorlás során mintegy 400 000 vízimadárnak ad otthont, hiszen itt fut össze az általuk használt négy fő észak-amerikai vándorlási útvonal.

A Slave folyó alföldjén terül el a Salt Plains (250 km²), amelyen különböző, jellemzően tengerpartokon élő, sótűrő növényfajok élnek. A park jelentős részén elterülő Alberta-fennsík gipszkarszt-alakzatairól ismert. A víz, miközben feloldotta a fennsík legfontosabb építő kőzetét, a gipszet, barlangokat, víznyelőket, alagutakat és völgyeket hozott létre. A Caribou-hegység üledékes kőzeteiben értékes fosszília-lelőhelyet találtak a kutatók.

A bölények mellett itt található Észak-Amerika legnagyobb farkaspopulációja. A madarak közül a darvak mellett a leginkább veszélyeztetett a vándorsólyom, amelynek az utolsó lehetősége Kanadában a fennmaradásra a park által adott védettség.

YOHO NEMZETI PARK

Yoho National Park (Yoho Nemzeti Park) 1313 km²-en terül el a Sziklás-hegység nyugati oldalán, Alberta illetve a Banff Nemzeti Park határán. A yoho kri indián szó, a csodálkozás vagy az elképedés felkiáltására szolgál. 1886-ban nyilvánították nemzeti parkká, a parkba kezdetben nem lehetett autóval behajtani.

A park nyugati bejáratához közel található a **Wapta Falls** (Wapta vízesés; wapta=rohanó víz). A park érdekessége még a Natural bridge (Természetes híd), melyet a Kicking Horse folyó vájt a kemény sziklába évezredek során. Csodálatos látványt nyújt még az Emerald Lake (Smaragd tó), mely valóban smaragzöld színű. A tó télen-nyáron népszerű kirándulós hely, a környéken télen síelni lehet, a tavon nyáron csónakázni. A Burgess Shale Fossil Beds (Burgess agyagpala fosszilis lelőhely) a Mount Burgess (Burgess-hegy) oldalában található agyagpalában 120 tengeri állatfaj maradványait találták a középső kambriumi korból (515 millió évvel ezelőtt). A fossziliák között ritka puhatestű állatokat is találtak olyan jó állapotban, hogy a kutatók még azt is meg tudták állapítani, mit ettek az állatok közvetlenül haláluk előtt. A leletek egy része a Field és Lake Louise látogatóközpontban található kiállításokon

megtekinthetők. A Yoho Valley Roadot követve elérjük Kanada egyik legmagasabb vízésését, a 380 méteres Takakkaw Falls-t. Víze a Daly-gleccserből ered, neve a stoney indiánok nyelvén nagyszerű-t jelent. A vízéséshez közel, Brit Columbia és Alberta határán található a két nagy jégmező, a Waputik Icefield és a Wapta Icefield.

A **Spiral Tunnels** műszaki és nem természeti jellegű érdekesség. 1882-ben a vasutat a CPR a Kicking Horse-hágón keresztül vezette át a Sziklás-hegységen, és nem pedig a jóval északabbra lévő, bár kevésbé meredek Yellowhead-hágón. A vasút lejtése szokatlanul nagy, 4,5%-os volt, ami a legmeredekebb egész Észak-Amerikában. A veszélyes pályákat 1909-ben 2,2%-os lejtésűre módosították a Yoho-völgyhöz közeli térbeli spirál módjára vezetett alagút segítségével, amelynek beceneve pretzel(percec).

A **Kicking Horse Pass** (Kicking Horse hágó) érdekessége, hogy itt található a Great Divide, azaz a nagy (kontinentális) vízválasztó. Érdekes megfigyelni, ahogy az egyetlen forrásból fakadó patak két ága szétválik, az egyik keletnek, a másik nyugatnak tart. Az Atlanti-óceán (a Hudson Bay) 2550 km-re van a vízválasztótól, a Csendes-óceán pedig 1950 km-re. A hágó után átléphetünk Albertába

KIRÁNDULÁS, AKTÍV PIHENÉS

Legnépszerűbb kikapcsolódási formák Kanadában a sízés, kenuzás és a hegymászás, de ezen kívül rengeteg lehetőséget kínál az ország a kikapcsolódásra.

A **kenuzás** főként a haladóknak ajánlott, akik Kanada 250 ezer tavaon és 35 ezer km vízi útból, 25 ezer km-en tudnak evezni. A legjobb lehetőségek erre Ontarióban adódnak. Fő kenuközpontok: Algonquin, Killarney és Quetico Tartományi Parkok, a legkedveltebb azonban a 190 km-es Rideau Canal, Kingston és Ottawa között. Brit Columbia folyóin kívül népszerűek még a tavak (Wells Grey Tartományi Parkban például), és klasszikusnak számítanak a Bowron Lakes Tartományi Park folyói, Cariboo folyó. Komolyabb kihívást jelent a Mackenzie medencében és az Északnyugati területeken található South Nahanni folyó Forts Simpson mellett. Egyre kedveltebb a Yukon folyó útjaik különösen a Macmillan folyó. Gyakorlott tudást igényel a Manitoba és a Labrador folyó. Kenufelszerelések kölcsönzése, csónak- és repülőcsomópontok szervezése minden túraközpontban megtalálható szolgáltatás, mindenre kiterjedő kenuútmutatók a kanadai könyvesboltokban megtalálhatóak.

Fotó: Kenuzás

Kanada a **horgászat** paradicsoma, minden régiónak megvan a maga specialitása, kiváló horgászhelyek ezrei találhatóak a lenyűgöző szépségű tavaknál, folyók és tengerpartok mentén. A horgászatra, és minden más kikapcsolódási lehetőségre, vonatkozó jogszabályok megtalálhatóak a boltokban. A horgászat engedélyköteles, külön létezik édesvízi és sósvízi horgászati engedély, és létezik rövid távú (egy vagy hat napos) engedély is néhány tartományban. Különleges halak horgászatáért néhol többet kell

fizetni, nemzeti parkok területén pedig speciális engedélyekre is szükség lehet. Bizonyos időszakokban egyes fajok horgászata tilos, esetleg kvótához kötött. A szabályozásra vonatkozó információkat a turista irodákban megkapjuk.

Fotó: Horgászat

Kanadában vannak Észak-Amerika legcsodálatosabb **túraútvonalai**, minden fajta nehézségi szinten választhatunk magunknak terepet. Megfelelő útjelzésekkel minden tartományi parkban találkozunk, helyi turistatérképet pedig minden park pénztárában vagy helyi turistairodában kaphatunk. Kisebb túrákhoz azonban szükségtelen térképet vennünk, annyira jól el lehet igazodni a jelzéseken. Felkészültnek kell lennünk a gyakori és hirtelen változó időjárási viszonyokra, és a grizzly és feketemedvékre, melyek előfordulására az erdei utakon táblák figyelmeztetnek. A parkokban lehetőség adódik sátor és más túrafelszerelések kölcsönzésére is.

Fotó: Túrázás

Nagyobb **kirándulás**okat tehetünk, az un. Chilkoot út Dyea-tól (Alaszka) Bennettig (Brit Columbia), mely 53 km-en át pontosan követi az aranyat keresők 1989-es útvonalát Yukonban. A másik népszerű útvonal a Csendes-óceán Partvidéki Nemzeti Part határánál haladó 80 km hosszú útvonal Vancouver szigetén (West Coast Trail, nyugati parti útvonal). Ami a kenusok körében közkedvelt vízen, az a kirándulók körében közkedvelt szárazon is: a Kingstontól Ottawáig húzódó ösvényeket és kis útvonalakat magába foglaló Rideau-útvonal. A legkedveltebb és legbiztonságosabb utak a Sziklás-hegység nemzeti parkjaiban találhatóak, Albertában és Brit Columbiában. A „Négy Nagy” parkban, Banff-, Jasper-, Yoho- és Kootenayban, több ezer kilométernyi, kiválóan karban tartott és bejárt ösvények vannak, de a kisebb területek, mint a Glacier-, Revelstoke- és a Waterton-tavaknál is tökéletes útvonalak találhatóak. Manitobában a Riding Mountain Nemzeti Parkban több, mint 30 útvonal létezik. Ontarióban a Lake Superior (Felső-tó) Tárományi Park és az Algonquin Park jelenti a legnagyobb kihívást a túrázók számára, Új-Brunswickban a Fundy Nemzeti Parkban part menti túrázásra van remek lehetőség. Új-Fundlandban két nemzeti parkban is találhatóak kiváló útvonalak,

a keleti parton lévő Terra Nova, illetve a magasföldi, fjordokkal tarkított Gros Morne. A Baffin-sziget sarki túrái viszont páratlan, hiszen a legfontosabb útvonala a soha el nem olvadó jégsapka felett húzódik.

Szállás

A látogató a szálláshelyek széles spektrumával találja szembe magát, a világszínvonalú, és fényűző szállodáktól kezdve a családias fizetővendég szolgáltatásokig mindenféle lehetőséget kipróbálhatunk pénztárcánk vastagságától függően. Az ország legszebb helyein bérelhetünk házikót, folyókon és csatornákon történő kalandozáshoz lakóhajót.

Az angliai mintára létrejövő Bed and Breakfast (B&Bs vagy B+B/Gîtes du Passant) a **fizetővendéglátás** egyik legnépszerűbb formája, amely többnyire igen magas színvonalon történik, és valódi megtakarítást nem jelent, azonban a vendég pillanatképet kap a kanadaiak mindennapi életébe. Szállodák és motelek is nevezik magukat B&B-nek, ezzel jelezvén, hogy nem tartoznak egyik szállodalánchoz sem. Áraik magasabbak a rendes B+B-k. A B&B-k általában a városközponton kívül helyezkednek el, azonban a legtöbb esetben a szállásadók kimennek a vendég elé a repülőtérre, vagy a pályaudvarra.

A **kempingezési** lehetőségek korlátlanok az országban, nemzeti parkokban, tartományi parkokban általában található az állam által fenntartott, magas színvonalú kempingek. A hatalmas kiterjedésű szövetségi területeken bárhol kempingezhetünk, viszont a kempingezés engedélyköteles, és kiemelkedően fontos betartani a tűzvédelmi előírásokat vagy a tűzgyújtási tilalmat. Folyókból, patakokból nem szabad inni, még, ha kristály tisztának is tűnnek. Ha mégis ezt szeretnénk tenni,

legalább 10 percig forralni kell, vagy jódalap szűrővel kell tisztítani, melyet a kempingben vagy sportboltokban beszerezhetünk. A július és az augusztus a legforgalmasabb időszak, azonban a kempingek májustól egészen októberig nyitva állnak.

A **falusi turizmus** (farm vacations) nyújt módot arra, hogy egy-egy kanadai tanyának vagy gazdaságnak megismerjük az életét, jókat együnk, olcsón aludjunk és akár még a munkafázisokkal is megismerkedjünk. Ez kiegészülhet szabadtéri sportolási és kirándulási lehetőségekkel is.

Falusi turizmus

Kanadában hozzávetőlegesen 80 **ifjúsági szállásszervezet** (HI = Hostelling International) működik, amelyekhez lazán kapcsolódnak a mini szállók (mini-hostels vagy Backpackers' Hostels azaz a hátizsákos szállók), amelyek viszont kevésbé biztonságosak. A HI-ba tömörült szállókat négy kategóriába lehet sorolni: alap, egyszerű, sztenderd és superior, ahol külön vannak a férfi és női szobák, de vannak családi és különálló kétágyas szobák is. Az HI tagjának kell lenni, hogy ilyen szállást kapjunk, de gyakorlatilag akárki beléphet helyben a szervezethez, vagy pedig magasabb árkategóriába sorolják a turistát.

A HI-k tekintetében elmondható, hogy az utóbbi időben minőségjavuláson mentek keresztül: renoválták őket, tovább tartanak nyitva és éttermeket is találunk már bennük. A foglalási rendszer szinte száz százalékosan digitalizált, és nagyobb létesítményekben már hitelkártyával is lehet fizetni.

Kanadában a **hotelek** nincsenek az európai csillag rendszer szerint besorolva, de a Canada Select („kanadai kínálat”) pontos tájékoztatást nyújt a csillagrendszerről. A kanadai autókлуб szintén használ egyfajta besorolási rendszert az utak mellett található szálláslehetőségekről. A légkondicionálás és a központi fűtés magától értetődő majdnem mindenhol. A szobákban általában megtalálható a TV, rádió és a kávéfőző. Saját fürdőszoba is tartozik a szobákhoz, döntésünk alapján kádas vagy zuhanykabinos változatban. Kétszemélyes szoba esetén szintén kérésünk alapján kapunk duplaágyas vagy két szimpla ágyas változatot. A hotelek nagy választéka az árak nagymértékű eltérésében is megmutatkozik, ami szezononként is változik, valamint nagyobb események, kongresszusok, fesztiválok és egyéb rendezvények esetén is emelkedhetnek. A **motelek** is sokfélék lehetnek, de általában vendégszeretőek, elfogadható áraik vannak és mindig megtalálhatóak a városok szélén valamint a főutak mentén. A motelek főként heti árakat hirdetnek, amelyek során különböző kedvezményeket kaphatunk.

Hotelszoba

A YMCA és a YWCA elnevezésű **ifjúsági szálláshelyeket**, **kollégiumokat** összefogó szervezetek, az un. „Y” szervezetek legtöbb kanadai városban megtalálhatók. A legtöbb helyen olcsó az étterem, és vannak edző és tornatermek, úszómedencék. Az árak a minőségtől és a szálláshely elhelyezkedésétől is függenek. Az egyetemi városokban vakáció idején kollégiumokban is meg lehet szállni, bár elsősorban az egyetemistáknak kínálják ezt a lehetőséget, bárki haszonélvezője lehet.

Ifjúsági szálló

A szállásokról általánosságban elmondható, hogy az első éjszakát előre ki kell fizetni, és 15%-os helyi adót is meg kell fizetni, amit a meghirdetett

összeg nem tartalmaz.

Pénz, adók

Kanada fizető eszköze a kanadai dollár (CAN\$). Egy dollár 100 centet ért, az 1 centes érme neve penny, az 5 centesé nickel, a 10 centesé a dime, a 25 centesé a quarter, a legmagasabb érme a 2\$. Legmagasabb címke az 1000\$, a legalacsonyabb címlet az 5\$. A leghasznosabb érme a 25 centes és az egydolláros, melyeket telefonáláshoz és parkoláshoz, tömegközlekedéshez, jegyváltáshoz használunk. A bankok hétfőtől péntekig 9 – 17 óráig tartanak nyitva. Vasárnap és hivatalos ünnepnapokon minden bank zárva van.

Kanadai pénznemek

Kultúra

A kanadai kultúrára történelmileg hatással volt a brit és a francia kultúra, valamint az óslakos kultúrák és hagyományok. Nagy hatással bírt az amerikai kultúra is a közelsége és a két ország közötti nagymértékű vándorlás miatt. Az angol-ajkú kanadai bevándorlók nagy többsége 1755 és 1815 között a tizenhárom gyarmatról származó amerikai volt. Az amerikai függetlenségi

háború alatt és közvetlenül azt követően 46 ezer amerikai lojalista ment Kanadába. 1785 és 1812 között további 30 ezren költöztek Kanadába – az úgynevezett késő lojalisták –, miután földet ígértek nekik, ha hűséget esküsznek a koronának.

Az amerikai média és szórakoztatás népszerű, ha nem is domináns, angol Kanadában és fordítva, sok kanadai kulturális termék sikeres az Egyesült Államokban és világszerte másutt is. Sok kulturális terméket egy egyesített „észak-amerikai” vagy a globális piacra szánnak.

A kifejezetten kanadai kultúra létrehozását és megőrzését szövetségi kormányzati programok, törvények és olyan intézmények, mint a Canadian Broadcasting Corporation (CBC), a National Film Board of Canada és a Canadian Radio-television and Telecommunications Commission támogatják

Kanada földrajzilag óriási és etnikailag sokrétű ország. A kultúrájára nagy hatással volt a világ minden tájáról érkező bevándorlás. Sok kanadai nagyra tartja a multikulturalizmust és a kanadai kultúrát alapvetően multikulturálisnak tekinti. A multikulturális örökség az alapja a Kanadai Jogok és Szabadságok Alapokmánya 27. cikkelyének.

Kanada nemzeti szimbólumaira hatással voltak a természeti, történelmi és az első nemzetektől származó források. A juharlevél kanadai szimbólumként való használata a korai 18. századig nyúlik vissza. A juharlevél megjelenik Kanada jelenlegi és korábbi zászlain, az egy pennys érmén és Kanada címerén. Az egyéb kiemelkedő szimbólumok közé tartozik a hód, a kanadai lúd, a jeges bűvár, a korona, a Királyi Kanadai Lovasrendőrség, valamint újabban a totemoszlop és az inukshuk is.

A művészet Kanadában az 1900-as évek és különösen a második világháború vége, 1945 óta virágzik. Fejlődésében szerepet játszik a kormány támogatása,

melynek eredményeként országszerte számos művészeti iskola és kollégium jött létre.

Paul Kane: *Indian encampment on Lake Huron (Indián tábor a Huron-tónál)*
(1848-1850)

A korai kanadai festők művei az európai trendeket követték. Az 1800-as évek közepén a Hollandiában született québeci festő, Cornelius Krieghoff a helyi lakosság (francia kanadai farmerek) életképeit ábrázolta. Nagyjából ebben az időben a kanadai festő, Paul Kane Nyugat-Kanadában az indiánok életét örökítette meg. Néhány tájfestő, az úgynevezett „Hetek csoportja” alakította ki az első határozottan kanadai stílust. E festők mindegyike nagy, ragyogó színű festményeket készített a kanadai vadonról.

Az 1930-as évek óta a kanadai festők sokféle, igen egyedi stílust fejlesztettek ki. Brit Columbiában Emily Carr a totemoszlopokról készült képeivel vált híressé. A további neves festők közé tartozik a tájképfestő David Milne, az absztrakt festő Jean-Paul Riopelle és Harold Town, valamint a multimédia festő Michael Snow.

Az absztrakt festők csoportja, a „Tizenegy festő”, de főként William Ronald és Jack Bush fontos szerepet játszanak a modern kanadai művészetben. A kanadai szobrászatot az inuit művészek rozmárcsontból és szappankőből álló faragásai gazdagítják. Ezek a faragások olyan tárgyakat és tevékenységeket ábrázolnak, amelyek az inuitokra a mindennapok során jellemzők.

Robert Harris: *A Meeting of the School Trustees* (Az iskolaigazgatóság ülése)
(1885)

A kanadai irodalmat gyakran osztják fel francia és angol nyelvű irodalomra, ami a francia és angol irodalmi gyökereken alapul. Ez az irodalom azonban egészében határozottan kanadai. Az hogy Kanada irodalmát angol vagy francia nyelven írják, gyakran tükrözi a kanadaiak nézeteit a természetet, a határmenti életet és Kanada világbeli szerepét illetően. A kanadai identitás szorosan kötődik az irodalomhoz. A kanadai irodalmat gyakran kategorizálják régiók vagy tartományok szerint; a szerző helyzete (például kanadai női irodalom, acadiai, őslakos népi és ír kanadai), illetve az irodalmi időszak alapján, például „kanadai posztmodern” vagy „két háború közötti kanadai költők”.

Az 1980-as években a kanadai irodalom világszerte felkeltette a figyelmet. Az 1990-es évektől a kanadai irodalmat a világirodalom legjobbjai között kezdték számon tartani, 2008 novemberéből a kanadai szerzők pedig nemzetközi díjakat nyertek el. 1992-ben Michael Ondaatje lett az első kanadai, aki elnyerte a Booker-díjat, *Az angol beteg* című művével. A Bookert 2000-ben Margaret Atwood nyerte el *A vak bérgyilkos*, 2002-ben pedig Yann Martel a *Pi élete* című regénnyel. Carol Shields *Kőbe vésett története* 1994-ben a Nemzeti Konyvkritikusok Körének Díját (National Book Critics Circle Award), 1995-ben pedig a Pulitzer-díjat nyerte el.

Zene

Kanada zenéje az országot formáló multikulturális hatásokat tükrözi. Az első nemzetek népei, a franciák és a britek mind egyedi módon járultak hozzá Kanada zenei örökségéhez. Miután a francia felfedező, Samuel de Champlain 1605-ben megérkezett és létrehozta az első állandó kanadai települést, az új-skóciai Port Royalt, majd 1608-ban Québec cityt, az ország elkezdte kitermelni saját zeneszerzőit, zenészeit és együtteseit. A 17. századtól a fejlődő Kanada létrehozta zenei infrastruktúráját, amihez templomi dísztermek, kamaratermek, konzervatóriumok, akadémiák, előadó központok, lemeztársaságok, rádióadók és zenei tévécsatornák tartoznak. A zene erős amerikai kulturális hatás alatt áll a két ország közelsége és a bevándorlás miatt.

A kanadai zeneipart segíti a kormány rendelkezése, melynek célja a kanadai kultúra védelme és a növelésére való bátorítás. A Kanadai Tartalom (Canadian Content, CANCON) szabályozások minden kanadai rádióállomás számára előírják, hogy a lejátszott zenék legalább 36%-a kanadai legyen. Ez lehetővé teszi a kanadai művészek számára, hogy sikert érjenek el az egykor amerikaiak és európaiak által uralt adókon. E szabályok hatására a kanadai zene egyre gyakrabban kerül adásba.

Kanadában sok nemzetközileg elismert előadó és zenész él. A popzenében való eredményeik elismeréseként elnyerhetik a Juno-díjat. Emellett Kanada számos olyan népszerű, nyári népzenei fesztiválnak ad otthont, mint a Winnipegi Népzenei Fesztivál (Winnipeg Folk Festival). Kanada sok elismert zeneszerzővel is rendelkezik, akik különféle módon közreműködtek a nyugati klasszikus zene történetében.

Színház

Kanada virágzó hely a színház számára. A színházi fesztiválok sok turistát vonzanak a nyári hónapokban, különösen az ontariói Stratfordban megrendezett Stratford Shakespeare Fesztivál és a Shaw Fesztivál, melynek Niagara-on-the-Lake add otthont. A Famous People Players csak egy a sok turnézó társulat közül, amely nemzetközi elismerést is elért. Kanada dicsekedhet a világ második legnagyobb fringe fesztiváljával az Edmontoni Nemzetközi Fringe Fesztivállal (Edmonton International Fringe Festival).

Mozi

A kanadai filmpiacot évtizedeken át az amerikai filmipar uralta, melyben jelentős szerepet töltöttek be a kanadai származású színészek, rendezők, producerek és technikusok. Az 1960-as években Michel Brault, Pierre Perrault, Gilles Groulx, Jean Pierre Lefebvre, Arthur Lamothe, Claude Jutra és más québeci filmkészítők innovatív és politikailag fontos dokumentum- és játékfilmekkel kezdtek versenybe szállni Hollywooddal szemben.

Ebben az időszakban a jelentős angol nyelvű filmkészítők közé tartozott Allan King, Norman Jewison és Robin Spry. A sort folytatva Michael Snow a világ egyik legelfogadottabb filmkészítőjévé vált. Norman Jewison 1999-ben elnyerte az Oscar emlékdíjat az Irving G. Thalberg emlékdíjat, élete során a film világában elért eredményeiért.

Kanada erős filmipart épített fel, amely különféle jól ismert filmeket, színészeket és rendezőket vonultatott fel. A siker néha talán az olyan bizarr és újító rendezői munkának köszönhető, mint amelyet Atom Egoyan az Eljövendő szép napok (1997) és David Cronenberg A légy (1986), a Meztelen ebéd (1991) és az Erőszakos múlt (2005) rendezője végzett. A francia-kanadai társulás munkát ad olyan rendezők számára, mint Denys Arcand és Denis Villeneuve. A

76. Oscar-gálán Arcand *Barbárok a kapuk előtt* című filmje lett Kanada első filmje, amely elnyerte a Legjobb idegen nyelvű film díját.

Kanada kis népessége és talán az óriási amerikai televízió- és filmipar közelsége miatt az Egyesült Királysághoz viszonyítva kevés olyan saját produkcióval rendelkezik, mint amilyenek a Torontói Nemzetközi Filmfesztiválon is szerepelnek.

Azonban az amerikai kézben levő Lions Gate Entertainment és az Alliance Atlantis tévétársaságok jelenleg elég nagyok ahhoz, hogy versenyre keljenek a nagyobb amerikai cégekkel. Emellett az amerikai és a kanadai filmipar zavaros kapcsolata miatt számos filmet, például a David Cronenberg által (2005-ben) készített *Erőszakos múlt* című drámát gyakran egyszerre tulajdonítja a kanadai közönség a kanadaiaknak és az amerikai közönség az amerikaiaknak, mivel a két ország eltérően definiálja a kanadai és az amerikai film fogalmát.

A 20. század elején, Hollywood korai időszakában több kanadai úttörő is jelentősen közreműködött a filmipar megteremtésében. Az évek során sok kanadai rengeteg munkát végzett az amerikai szórakoztatóiparban, de a nemzetiségüket gyakran nem ismerték fel.

Kanada filmipara a hollywoodi produkciók gyártóhelyeként bővült ki. Az 1980-as évektől Kanada és főként Vancouver Észak Hollywoodjaként vált ismertté. A fiúk a klubból című amerikai tévésorozatot Torontóban forgatták le. A kanadai producerek az 1990-es évek közepére igen sikeressé váltak a sci-fi műsorok területén az olyan sorozatokkal, mint az X-akták, a Végtelen határok, a Csillagkapu, az új Csillagközi Romboló és a Smallville, melyek mind Vancouverben készültek el.

Ahogy a déli vetélytárs Kalifornia esetében, sok kanadai dolgozik a filmiparban és az ismert személyek gyakran tűnnek fel a kanadai városokban. Montreal,

európai megjelenése miatt sokféle főáramba tartozó film számára szolgál forgatási helyszíneként, magához vonzva az ipar olyan személyiségeit, mint például Bruce Willis; emellett a tervek szerint a külvárosa ad majd otthont a világ legnagyobb filmstúdiójának is. A forgatási hely kiválasztásánál elvileg inkább a költségek döntenek, mint a „kanadai légkör” iránti igény. Egy utcán dolgozó stábot látva a kanadaiakban gyakran merül fel a kérdés, hogy „Ma vajon az Államok mely szegleteként fognak minket bemutatni?”

A kanadai televíziót főként a CBC támogatja, mely a helyben készített műsorok számára ad otthont. A francia nyelvű televízió, ahogy a francia nyelvű film is, nyelvi okból jelentős amerikai hatás alatt áll. A francia nyelvű helyi televízió és film sikere Kanadában gyakran túllépi angol nyelvű riválisáét.

A CRTC kanadai tartalomszabályozása azt írja elő, hogy bizonyos arányú helyi adásidőt kanadai készítésű vagy témájú műsor sugárzására kell fordítani. Ez vonatkozik az olyan amerikai kábeltelevízió csatornákra is, mint az MTV és a Discovery Channel, melyeknek léteznek helyi változatai a kanadai kábeltévé hálózaton. Ehhez hasonlóan a BBC Canada elsősorban a BBC által készített, az Egyesült Királyságból származó műsorokat mutat be, de kanadai tartalmat is kínál.

A Kanadai Nemzeti Filmbizottság „egy nyilvános ügynökség, amely olyan filmeket és más audiovizuális műveket készít és terjeszt, amely bemutatja Kanadát a kanadaiaknak és a világ többi részének”. Az ügynökség segített utat törni a dokumentumfilm műfaj számára.

A Torontói Nemzetközi Filmfesztivált sokan a nyugati film egyik legjelentősebb fesztiváljaként tartják számon. Ez az első filmfesztivál Észak-Amerikában, amióta az Oscar-díjkiosztók sorozata elkezdődött.

Emellett sok népszerű kanadai dokumentumfilm is létezik, például a *The Corporation* (A társaság), a *Nanook of the North* (Az északi Nanuk), a *Final Offer* (Végső ajánlat) és a *Canada: A People's History* (Kanada: Egy nép története).

A nagyobb városokban mindenütt van **színház**, amely klasszikus daraboktól kezdve a zenés-táncos játékokon át a musicalekig minden megtalálható a választékban. A főszézon novembertől májusig tart, de egyre népszerűbbek a nyári színházak is. Családi program, ha történelmi témájú darabot vagy egy musicalt tekintünk meg, a legnépszerűbb musical az 1950 óta játszott *Anne of Green Gables* (Anne a zöldoromból). Torontóban van a székhelye a Kanadai **Operának** és a Kanadai Nemzeti **Balettnek** is, melynek vetélytársa a Royal Winnipeg Balett. Több százezer látogatója van évente a Calgary Filharmonikus Zenekarnak és a Vancouveri Szimfonikus Zenekarnak. A **rock- és a popzene** mellett kedvelt még a **népzene** és a **jazz** is.

A kanadai mozik nagy része multiplex (IMAXTM és OMNIMAXTM), és az amerikai premierekkel egy időben mutatják be a hollywoodi filmeket. Az IMAX egyébként kanadai találmány, amely jellemzője a speciális térhatású mozi technika, meredek nézőtérrel és gömbvászonnal. A kanadai filmgyártás is nagy hagyományokkal rendelkezik, új irányzatokat bevezetve a filmiparba. Az új irányzatok fellegvára Montréal, Vancouver és Torontó; ezekben a városokban minden éven rendeznek filmfesztivált.

Nyelv

Kanada két hivatalos nyelve az angol és a francia. A hivatalos kétnyelvűséget a Kanadai Jogok és Szabadságok Alapokmánya, a Törvény a hivatalos nyelvekről (*Official Languages Act*), és az úgynevezett Hivatalos nyelv szabályzatok

(*Official Language Regulations*) definiálják, melyeket a hivatalos nyelvek biztosan alkalmaz. Az angolnak és a franciának azonos helyzete van a szövetségi bíróságokon, a parlamentben és az összes szövetségi intézményben. Az állampolgároknak joguk van, ahol megfelelő mértékű igény van erre, hogy a szövetségi kormány szolgáltatásait angolul vagy franciául vegyék igénybe és a hivatalos nyelvi kisebbségeknek biztosítva van az oktatás minden tartományban és területen.

Az angol és a francia a lakosság 59,7% illetve 23,2%-ának anyanyelve, és a lakosság 68,3%-a illetve 22,3%-a használja e nyelveket az otthonában. A kanadaiak 98,5%-a beszél angolul vagy franciául (67,5% csak angolul, 13,3% csak franciául, míg 17,7% mindkét nyelven beszél). Az angol és a francia hivatalos nyelvi közösségekként 73,0% és 23,6%-os lakossági arányt érnek el.

Bár a francia-ajkú kanadaiak több mint 85%-a Québecben él, mégis jelentős frankofón lakosság található Ontarióban, Albertában és Manitoba déli részén. New Brunswickben, az egyetlen hivatalosan kétnyelvű tartományban a lakosság 33%-át teszi ki az acadiai (francia) népesség. Az acadiaiak emellett megtalálhatók Új-Skócia délnyugati részén, a Cape Breton-szigeten és a Prince Edward-sziget középső és nyugati részén. Québecen kívül Ontarióban él a legnagyobb francia-ajkú népesség. A francia nyelv chartája (*Charter of the French Language*) a franciát tette hivatalos nyelvvé Québecben.

A többi tartománynak nincs hasonló hivatalos nyelve, de az angol mellett a franciát használják az útmutatókban, a bíróságokon és más kormányzati szolgáltatások igénybevételénél. Manitobában, Ontarióban és Québecben az angol és francia nyelv egyaránt használható a tartományi törvényhozásban, és a törvényeket mindkét nyelven beiktatják. Ontarióban a francia rendelkezik jogi státusszal, de nem számít teljesen egyenrangúnak. Az Északnyugati területeken egyes bennszülött nyelvek is hivatalos státusszal rendelkeznek. A Nunavut

területen főként az inuktitut nyelvet használják, és ez a terület egyik hivatalos nyelve a három közül.

Kanadában a két hivatalos nyelv mellett jelentős az egyéb nyelvek használata, melyeket több, mint hat millió ember jelölt meg elsőként használt nyelvként. A leggyakrabban használt nem hivatalos nyelvek közé tartozik a kínai (főként a kantoni, melyet 1 012 065 fő használ első nyelvként), az olasz (455 040 fő), a német (450 570 fő), pandzsábi (367 505 fő) és a spanyol (345 345 fő).

A 2001-es népszámlálás során 6 741 955 személy nevezte meg első nyelveként a franciát és 17 572 170-en vallották magukat angol anyanyelvűnek. Az őslakos nyelveket beszélők száma folyamatosan csökken, csak néhány kivétel akad: a krí (72 885), az eszkimó nyelvekhez tartozó inuktitut (29 010), és az ojibwa (melyet a krível együtt 150 000-en beszélnek)

Sport

Kanada hivatalos nemzeti sportjai a főként télen játszható jégkorong és a nyári sportok közé tartozó lacrosse. A hoki nemzeti időtöltésnek számít és egyben a legnézettebb sport is az országban. Legnépszerűbb sportként, 2004-ben 1,64 millióan játszották Kanadában. Kanada hat legnagyobb városi körzete – Toronto, Montreal, Vancouver, Ottawa, Calgary és Edmonton – jelen vannak egy-egy csapattal az amerikai National Hockey League (NHL) profi jégkorong ligában, és az NHL-ben több kanadai játékos van, mint ahány az összes többi országból együttvéve. A további kedvelt sportok közé tartozik a curling és a kanadai futball, az utóbbit a Canadian Football League-en belül professzionálisan játsszák. Amatőr és ifjúsági szinten sokan golfoznak,

kosárlabdáznak, síelnek, fociznak, röplabdáznak és baseballoznak, de a profi ligák és csapatok nem számítanak elterjedtnek.

Kanada otthont adott több nagy nemzetközi sporteseménynek, köztük az 1976-os nyári olimpiának Montrealban, az 1988-as téli olimpiának Calgaryben és a 2007-es U20-as labdarúgó-világbajnokságnak. Kanada a házigazdája a 2010. évi téli olimpiai játékoknak Vancouverben és Whistlerben, Brit Columbiában.

Étkezés

Mivel Kanada a bevándorlók országa, a kanadai konyha a változatosság, a regionális specialitások, a különböző nemzetiségek konyhájának jellemzőit hordozza magán. A francia konyha hagyományai még ott is fellelhetők, ahol franciák csak elvétve laknak. A gyorséttermektől a vegetáriánus éttermekig mindenféle nagyságú és árkategóriájú hely megtalálható. A borralalót a legtöbb helyen illik adni, az fogyasztás összegének 10-15 százalékát. Különösebben nem kell kiöltözni az éttermekben, bár ha exkluzívabb étterembe kíváncszunk, azért érzékkel kell megválasztani ruházatunkat is.

A tartományokra jellemző specialitások a következők: Csendes- és az Atlanti-óceán partján is népszerűek a tengeri halak, rákok, kagylók (sea food), Új-Fundlandon a fókauszony (seal flippers), a Prince Edward szigeten az osztriga és a homár (lobster), Új-Skóciában a rántott kagyló, Új-Brunswickban az atlanti lazac (Atlantic salmon) és a pisztráng (trout), valamint az ehető tengeri hínár (dulse) és a páfrány hajtásából készült fiddlehead. Brit Columbiában a különböző rák és kagylófélék (crab, shellfish, shrimp), a lazac (Pacific salmon) valamint a tipikus északi hal, a szemling (Arctic char). Mindenütt jellemző halétel a tökehal, a tonhal és a szardínia.

A prérirtartományokban, pl. Albertában a legízletesebb a világon a marhahús, amiből bifszteket, hamburgert készítenek. Ízletes a Calgaryban készített vagdalt (Calgary beef hash), északon a kanadai rénszarvas (caribou), a jávorszarvas

(moose) és a pézsmatulok (mushz-ox) húsa.

A francia-kanadai konyhát elsősorban Québecben célszerű megízlelni. Itt az elegáns éttermekben francia szakácsokat alkalmaznak, akik az európai hagyományok szerint főznek. Népszerű a hagymaleves (onion soup), a húsos lepény (tourtière) és a sütemények.

Az egész országban közkedveltek a gyümölcslepények (pie), főleg az áfonyás (blueberry pie), és az almány (apple pie), a vastag palacsinga (pancake), amelyet juharsziruppal öntenek le (apple syrup), máshol meg sült szalonnával, sült kolbásszal vagy tojással tálalnak.

A kanadaiak kedvelik a salátákat és a zöldségeket, nyersen és főzve egyaránt, és általában salátával kezdik az étkezést. A nyersen tálalt salátákat különböző öntetekkel (dressing) ízesíthetjük.

Szeszesítalt csak a jogosultsággal (licensed) rendelkező éttermekben ihatunk, és vásárolni is csak az erre kijelölt üzletekben (liquor store) vásárolhatunk.

A reggeli a legkomolyabb étkezés Kanadában, 11 óráig rendelhető reggeli a szállodákban, amely általában különféle módokon elkészített rántotta, sonka, szalonna, virsli. Akármit rendelünk, biztosan kapunk mellé sült krumplit (hash browns vagy home fries). Szintén népszerű az angol fánk, vagy a korpás fánk, ami egy szelés gyümölcstorta szelet korpával és cukorra. Kedvelt még a vajas-juharszörpös waffle vagy palacsinta, és a húsos szendvics.

Mindehhez bődületes mennyiségű kávét ihatunk, a legtöbb helyen addig töltik újra a kávésbögrénket, amíg nem szólunk. Koffeinmentes kávét is számos helyen lehet kapni. Nagyobb városokban speciális kávéüzletek vannak, ahol egészen meghökkentő kávékülönlegességekkel is találkozhatunk. A tea (tejjel vagy citrommal) és a reggeliző asztalok tartozéka, közkedvelt helyeken szeretnek dicsekedni az "angol" márkájú vagy annak hangzó teákkal.

Az ebédet dél és délután fél három között fogyasztanak a kanadaiak, és a legkülönbözőbb nemzeti ételek között lehet válogatni. Új-Fundlandon népszerű a „fish and chips” (rántott hal sült krumplival). Québecben hagyományos étel a

sűrű sárgaborsóleves, a füstölt húsos szendvics és a sajtokból készült felfújtak. A tengerpart mentén hagyományos étel a „clam chowder” a kagylóból és tengeri halból készült leves.

Az alkoholfogyasztás Alberta, Manitoba és Québec tartomány kivételével, ahol 18 mindenütt 19 év. A kormányzati szeszesital-árusító vendéglátóhelyek monopóliumot gyakorolnak az alkoholos italok terjesztésében, kivéve Québecben, ahol a sör és a bor csemegeboltokban is kapható.

A kanadai sör szomjoltására alkalmas, különösebb íz világot nem hordoz magában. A legnagyobb gyártók, a Molson és a Labatts nagyon hasonló aromájú söröket gyárt. Valamivel aromásabb a népszerű Moosehead, amelyet Új-Brunswickben gyártanak. A külföldi sörök is népszerűek, bár a legkedveltebbet, a Heinekent, kanadai licenz alapján készítik. Kedveltek az amerikai sörök (az amerikai Budweiser és a Coors). Ha jót akarunk magunknak, a borok közül a megfizethető áron árusított külföldi borokat preferáljuk. Azonban égetett szeszes italokban Kanada világklasszis. Nagy a választék gin, vodka és rumfélékből. A legnépszerűbb likőrféle a skót, ír vagy hazai gyártású, rozsalapú whiskey.

Viselkedés, öltözködés, ünnepek

Kanada, soknemzetiségű ország lévén, tiszteli a máshonnan jött, másfajta emberek szokásait, megérti érzékenységét. Azonban van néhány szabály, amelyet a látogatóknak is tiszteletben kell tartani. Az őslakosokat például semmiképpen sem nevezhetjük indiánoknak vagy eszkimóknak, ez udvariatlanság. Az indiánok magukat Kanada első nemzeteinek (First Nations) nevezik, az eszkimók pedig inuitnak nevezik. A francia anyanyelvű területeken, Québecben, hálásak az

emberek, ha legalább néhány szót tudunk vagy megtanulunk franciául, ami néhol akár elvárás is lehet.

Öltözködés tekintetében elmondható, hogy tulajdonképpen bármit viselhetünk, bár az egy napon belüli hőmérséklet-ingadozás gyakorisága megköveteli a réteges öltözködést. Elegáns ruhát csak hivatalos programra, előkelőbb étterembe, színházba, hangversenyre szükséges felvennünk.

Öltözködés

Az ország lakosságának több mint 70 százaléka nem dohányzik, így a vendéglők és éttermek nagy hányadában nem is megengedett a dohányzás, vagy szigorúan erre a célra elkülönített helyen lehet megtenni. Kávéházakban, bárókban azonban lehet dohányozni. Parkban, erdőkben dohányzási tilalom van, az utcán illetlenség dohányozni, buszokban, vonaton, és taxikban tilos.

Az országszerte megtartott ünnepek a következők: Újév (New Year's Day), január 1, Nagypéntek (Good Friday), Húsvét Hétfő (Easter Monday), Viktória királynő napja (Victoria Day), május harmadik hétfője, Kanada nemzeti ünnepe (Dominion Day), július 1, a munka ünnepe (Labour Day) szeptember első hétfője, a hálaadás ünnepe

(Thanksgiving Day), október második hétfője, Karácsony (Christmas), december 25, Ajándékozási nap (Boxing Day), december 26, és az uralkodó születésnapja. A legtöbb tartományban ünnepnek számít karácsony és húsvét másnapja is, valamint az első világháború befejezésének napja (Remembrance Day), november 11-én, amely általában csak az iskolák és a közalkalmazottak számára szünet. Az egyes tartományokban saját ünnepnapokat is tartanak. Például Albertában a Család Napját (február harmadik hétfője), és az Örökség Napját (augusztus első hétfője), Brit Columbiában Brit Columbia Napját (augusztus első hétfője, Új-Fundlandon és Labradorban Szent Patrik Napját (március 17), és Szent György napját (április harmadik hétfője), valamint a Felfedezések napját (június utolsó előtti hétfője) és az Emlékezés napját (július első hétfője). Québecben főleg egyházi ünnepeket tartanak (Vízkereszt, Hamvazószerda, Áldozócsütörtök, Saint-Jean-Baptiste napja, Mindenszentek napja, Szeplőtelen Fogantatás napja).

Ha egy ünnep szombatra vagy vasárnapra esik, akkor az utána következő hétfő is automatikusan munkaszüneti nap.